

29.3.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Liite Finanssivalvonnan johtokunnan 29.3.2023 tekemään päätökseen: Järjestelmäriskipuskurivaatimuksen määrittämisen perusteet, perusteita koskevien mittareiden arvot sekä päätöksestä annettavat tiedot

1 Määrittämisen perusteet

EU:n luottolaitosdirektiivin artiklan 133 mukaan jäsenvaltio voi ottaa käyttöön järjestelmäriskipuskurivaatimuksen estääkseen ja vähentääkseen sellaisia pitkäaikaisia, ei-syklisiä järjestelmäriskejä tai makrotason vakavaraisuusriskejä, joita vakavaraisuusasetus ja muut makrovälineet eivät kata ja jotka saattavat vaikuttaa huomattavan kielteisesti tietyn jäsenvaltion rahoitusjärjestelmään ja reaaliin talouteen.

Suomen luottolaitostoiminnasta annetun lain 10 luvun 4 b § 2 momentin mukaan kyseisen vaatimuksen soveltamisen ehtona on, että pitkäaikaisten ja suhdannevaihteiluista riippumattomien rahoitusjärjestelmää tai kokonaistaloutta uhkaavien tekijöiden muodostama riski edellyttää suurempaa pääomatarvetta ja tämä riski uhkaa tai saattaa uhata kansallisella tasolla rahoitusjärjestelmän häiriötöntä toimintaa ja vakautta. Lisäksi ehtona on, että lisäpääomavaatimuksen asettamisella ei ole vähäistä suurempia kielteisiä vaikutuksia muiden maiden rahoitusjärjestelmien toimintaan, eikä kyseisiä riskejä ole jo katettu muilla lisäpääomavaatimuksilla.

Finanssivalvonnan on lisäpääomavaatimuksen määrittämisessä otettava vähintään huomioon

- luottolaitossektorin riskikeskittymät luotonannossa, varainhankinnassa ja muissa keskeisissä pankkitoiminnoissa;
- kotimaisten luottolaitosten keskinäinen kytkeytyneisyys luotonannossa, maksujen välityksessä ja muissa rahoitusvakauden kannalta tärkeissä pankkitoiminnoissa;
- luottolaitossektorin kytkeytyneisyys ulkomaisiin pankki- ja rahoitusjärjestelmiin, keskusvastapuoliin ja muihin finanssimarkkinoilla toimiviin;
- luottolaitossektorin kytkeytyneisyys Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja muiden maiden rahoitusjärjestelmien riskeihin;
- luottolaitossektorin koko ja keskittyneisyys luottolaitosten taseiden suuruudella mitattuna sekä keskittyneisyys luotonannossa ja vähittäistalutusten vastaanottamisessa;
- luottolaitossektorin merkitys rahoituksen välityksessä kotimaiselle yksityiselle sektorille;
- luottolaitosten suurimpien asiakasryhmien velkaantuneisuus;
- rahoitusjärjestelmän vakavien häiriöiden todennäköisyyttä vähentävät toimenpiteet ja seikat.

2 Perusteita koskevien mittareiden arvot

Valtiovarainministeriön asetuksen luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen rahoitusjärjestelmän rakenteellisten ominaisuuksien perusteella määrättävästä lisäpääomavaatimuksesta 3 §:ssä määritellään vaatimuksen määrittämisen perusteita koskevat mittarit. Alla ilmenevät riskitekijöiden mittareiden arvot.

29.3.2023
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

Taulukko. Suomen järjestelmäriskipuskurivaatimuksen riskimittareiden vertailu muhin EU-maihin ja omaan historiaan

Rakennemittarien Suomen havaintojen vertailu muiden EU-maiden mediaaniin ja Suomen havaintojen keskiarvoon

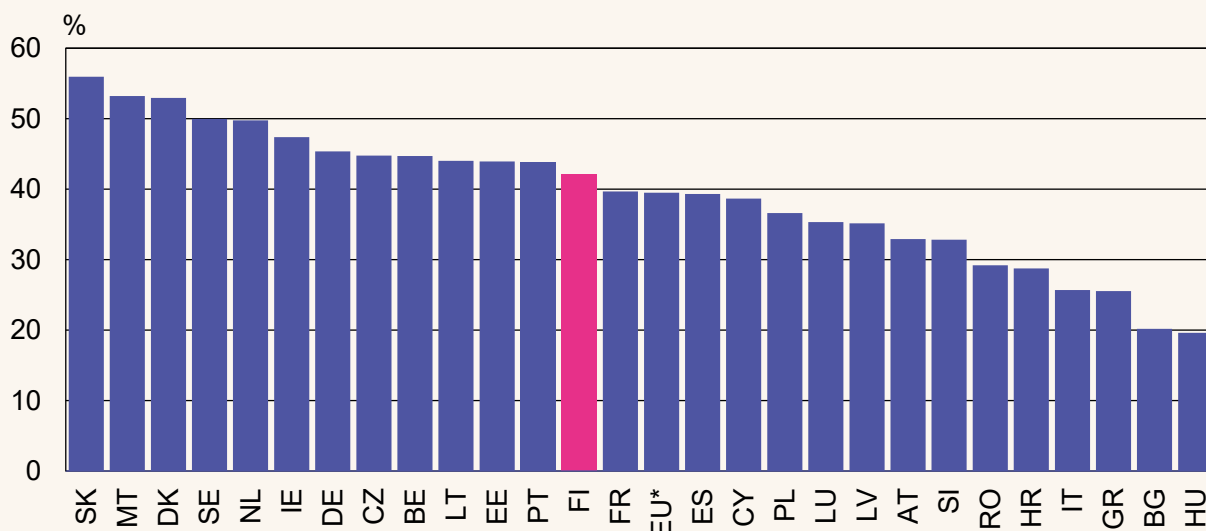
Mittari	Vertailumaiden mediaani	Suomen havaintojen keskiarvo
1. Kotimaisille kotitalouksille myönnettyjen asuntolainojen osuus luottolaitossektorin yksityiselle sektorille myöntämistä lainoista	Ylittää	Ei ylitä
2. Luottolaitosten saamiset rakennus- ja kiinteistösijoitusalan yrityksiltä suhteessa luottolaitosten kaikkiin saamisiin	Ylittää	Ei ylitä
3. Luottolaitosten kotimaiset valtiolainasaamiset suhteessa luottolaitosten kaikkiin saamisiin	Ei ylitä	Ei ylitä
4. Kotimaisten rahalaitosten omistusosuus kotimaisten luottolaitosten liikkeeseen laskemista velkakirjalainoista	Ei ylitä	Ei ylitä
5. Luottolaitossektorin rahoitusvaje	Ylittää	Ei ylitä
6. Ulkomaisten pankkien tytäryhtiöiden ja sivuliikkeiden yhteenlaskettu tase suhteessa bruttokansantuotteeseen	Ei ylitä	Ei ylitä
7. Luottolaitossektorin tase suhteessa nimelliseen bruttokansantuotteeseen	Ylittää	Ylittää
8. Kotimaisten luottolaitosten kotitalouksille ja yrityksille myöntämien lainojen suhde kotitalouksien ja yritysten kaikkiin velkoihin	Ei ylitä	Ylittää
9. Kotitalouksien velkojen suhde kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin	Ylittää	Ylittää
10. Yritysten velkaantuneisuus suhteessa bruttokansantuotteeseen	Ylittää	Ylittää

Perustuu 2.3.2023 käytettävissä olleisiin tietoihin.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

29.3.2023
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

Kotimaisille kotitalouksille myönnettyjen asuntolainojen osuus luottolaitossektorin yksityiselle sektorille myöntämistä lainoista EU-maissa

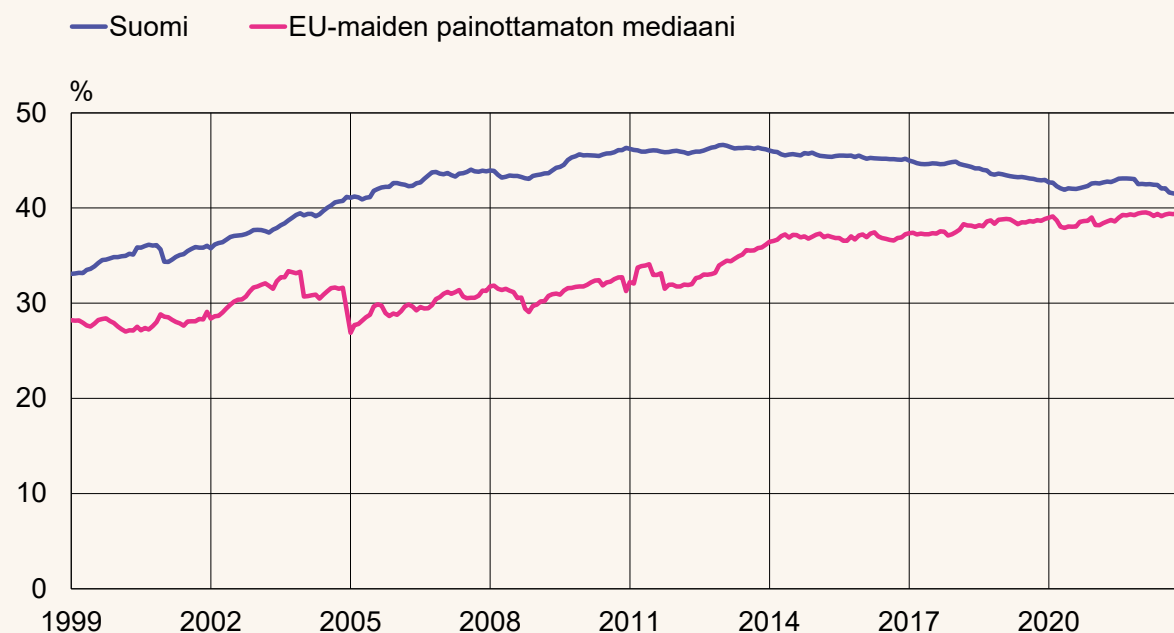

* Painottamaton mediaani.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

2.3.2023

Kotimaisille kotitalouksille myönnettyjen asuntolainojen osuus luottolaitossektorin yksityiselle sektorille myöntämistä lainoista

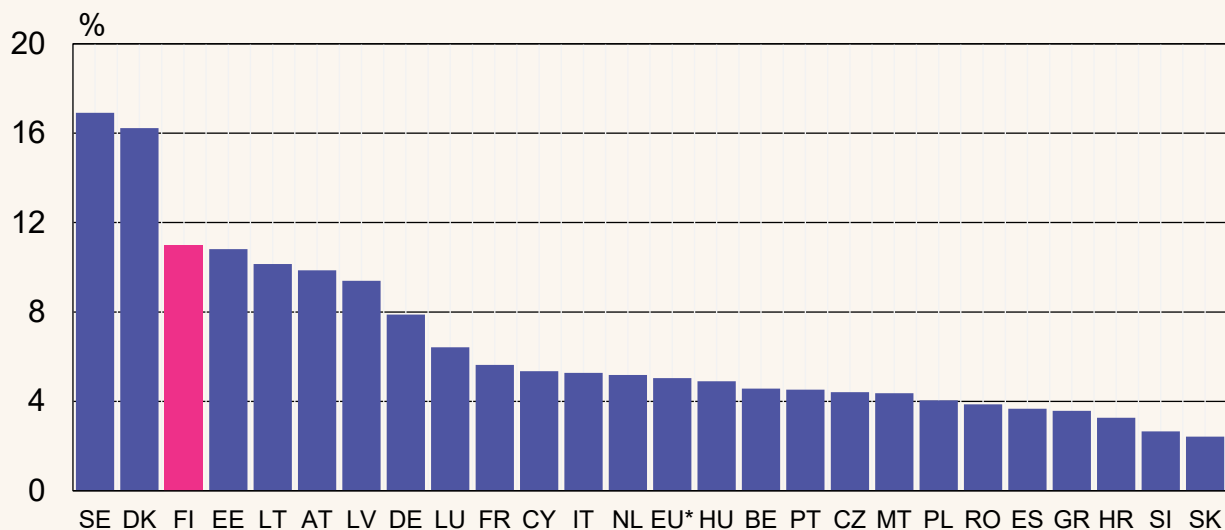

Lähteet: Euroopan keskuspankki.

2.3.2023

29.3.2023
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

Luottolaitosten saamiset rakennus- ja kiinteistösijoitusalan yrityksiltä suhteessa luottolaitosten kaikkiin saamisiin EU-maissa

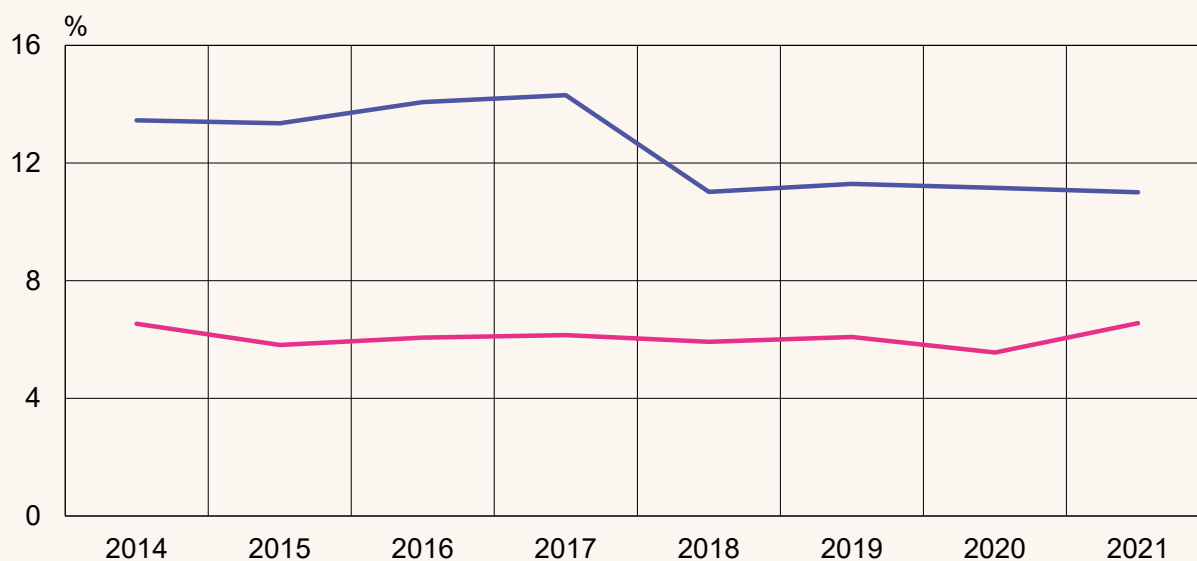

* Painottamaton mediaani.
 Lähde: Euroopan keskuspankki.

1.3.2023

Luottolaitosten saamiset rakennus- ja kiinteistösijoitusalan yrityksiltä suhteessa luottolaitosten kaikkiin saamisiin

— Suomi — EU-maiden painottamaton mediaani

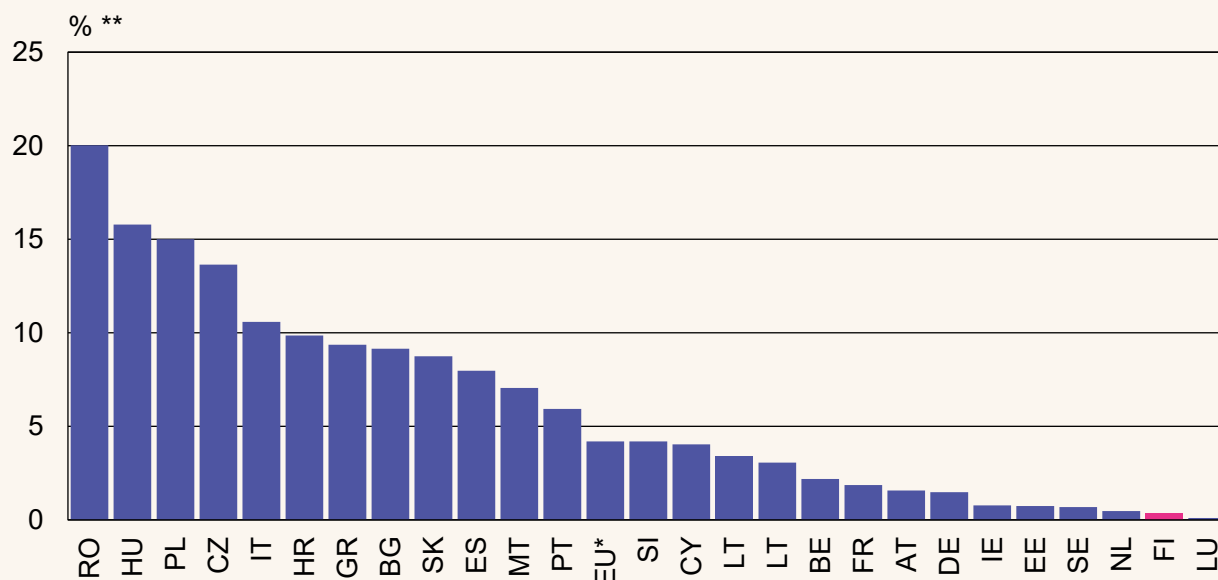

Lähde: Euroopan keskuspankki.

1.3.2023

29.3.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Luottolaitosten kotimaiset valtiolainasaamiset suhteessa luottolaitosten kaikkiin saamisiin EU-maissa

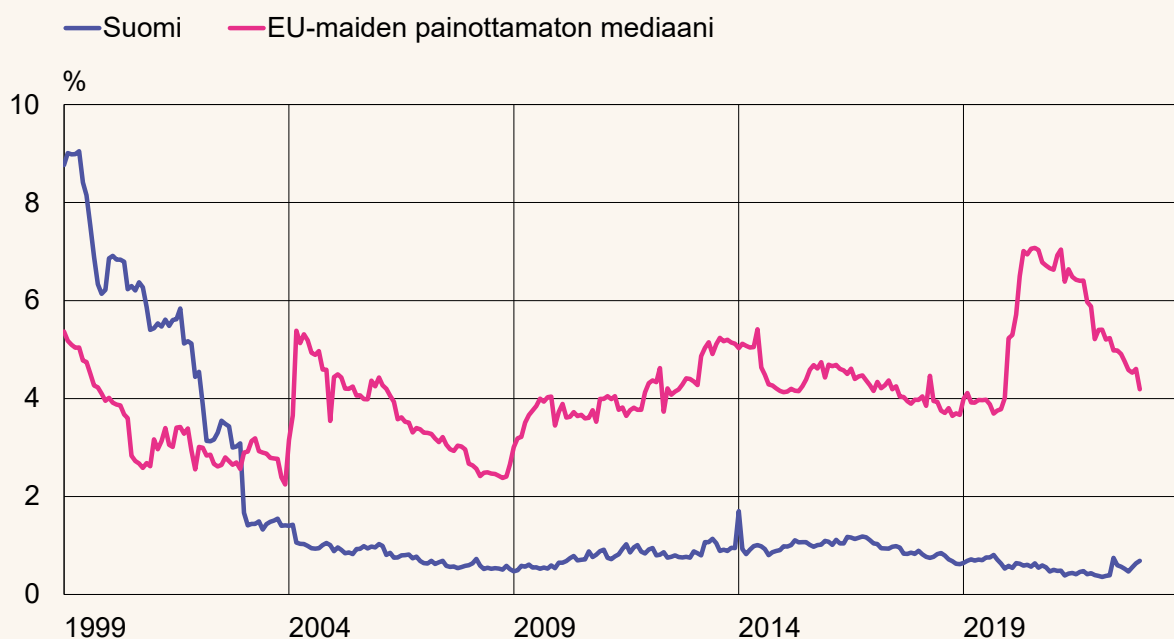
* Painottamaton mediaani.

** Taseesta (pl. muut saamiset ml. johdannaiset).

Lähde: Euroopan keskuspankki.

1.3.2023

Luottolaitosten kotimaiset valtiolainasaamiset suhteessa luottolaitosten kaikkiin saamisiin

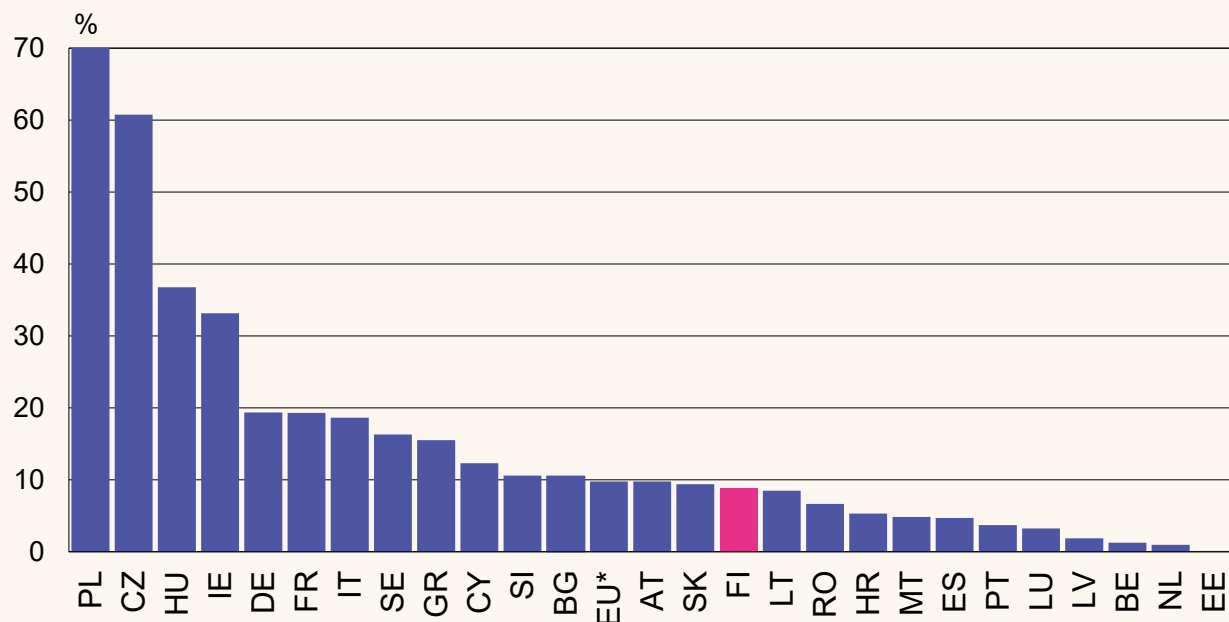

Lähde: Euroopan keskuspankki.

1.3.2023

29.3.2023
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

Kotimaisten rahalaitosten omistusosuus kotimaisten luottolaitosten liikkeeseen laskemista velkakirjalainoista EU-maissa

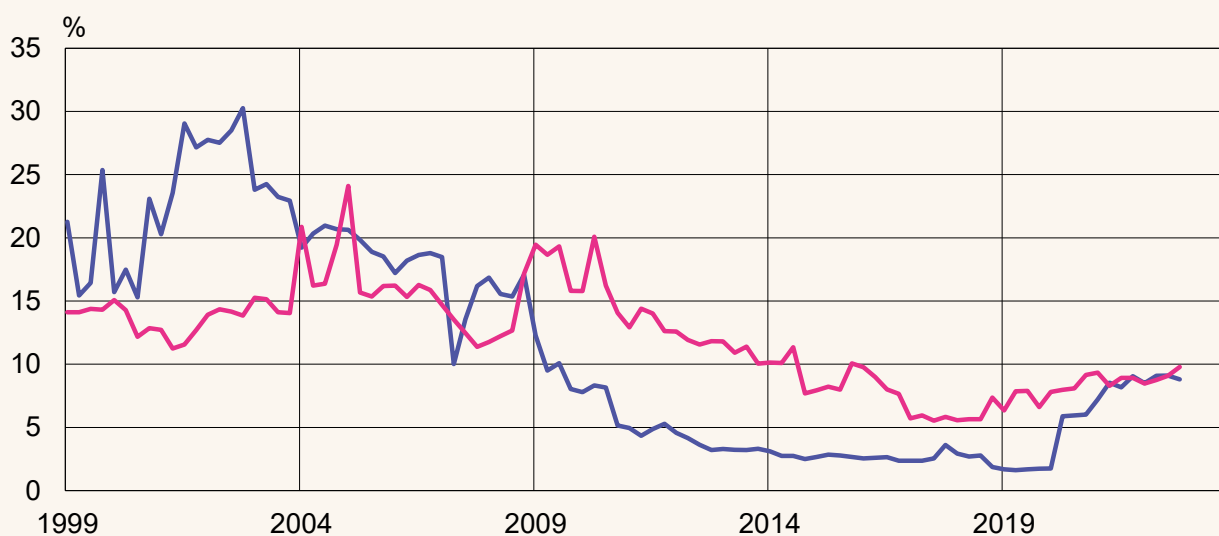
* Painottamaton mediaani.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

1.3.2023

Kotimaisten rahalaitosten omistusosuus kotimaisten luottolaitosten liikkeeseen laskemista velkakirjalainoista

— Suomi — EU-maiden painottamaton mediaani

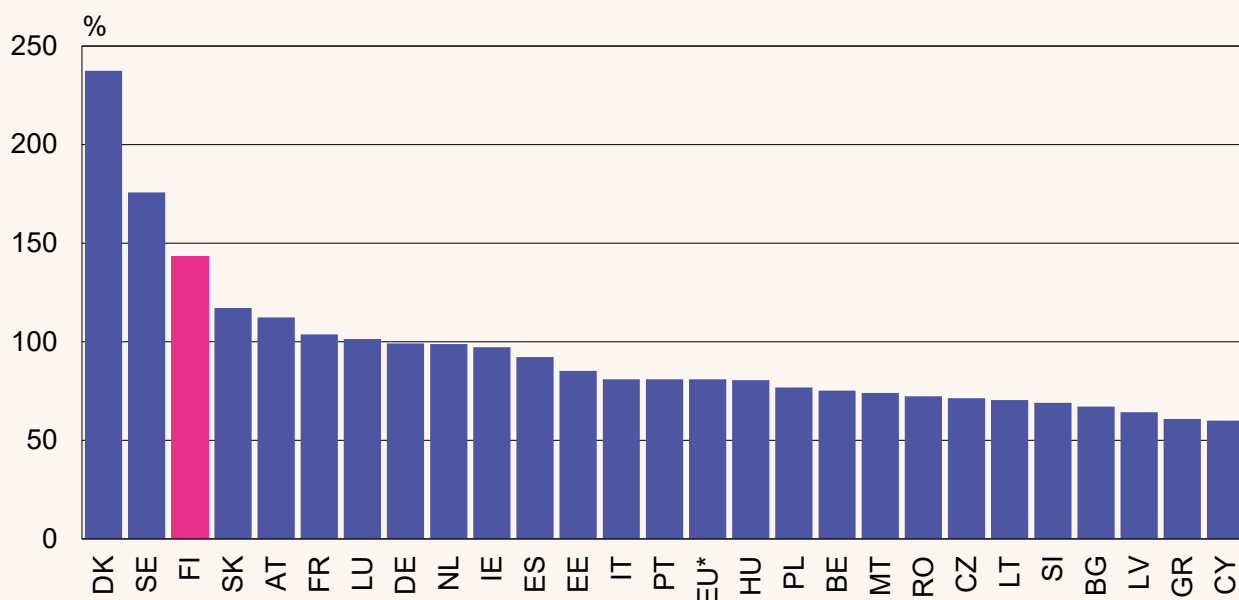

Lähde: Euroopan keskuspankki.

1.3.2023

29.3.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

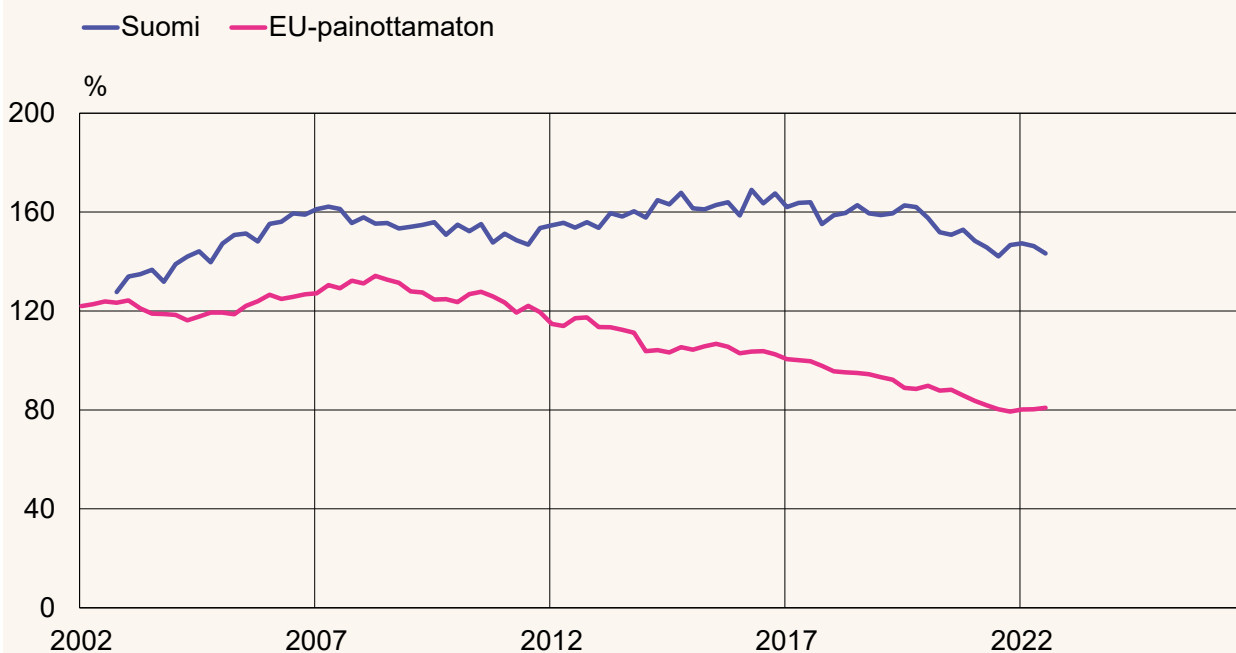
Luottolaitossektorin rahoitusvaje EU-maissa

* Painottamaton mediaani.
Lähde: Euroopan keskuspankki.

2.3.2023

Luottolaitossektorin rahoitusvaje

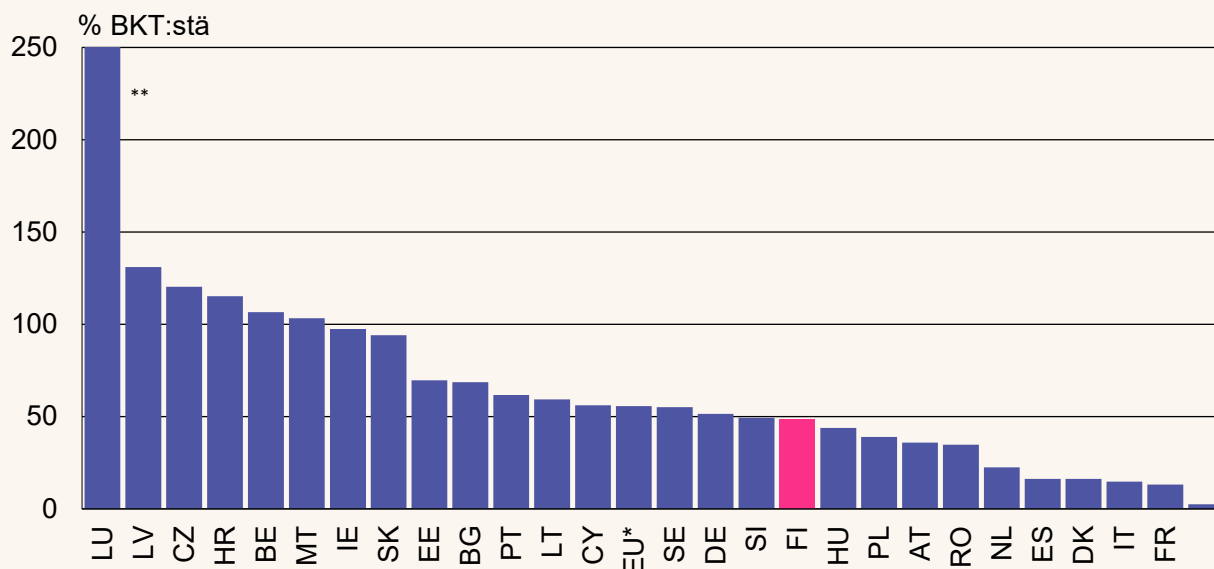

Lähde: Euroopan keskuspankki.

2.3.2023

29.3.2023
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

Ulkomaisten pankkien tytäryhtiöiden ja sivuliikkeiden yhteenlaskettu tase suhteessa bruttokansantuotteeseen EU-maissa

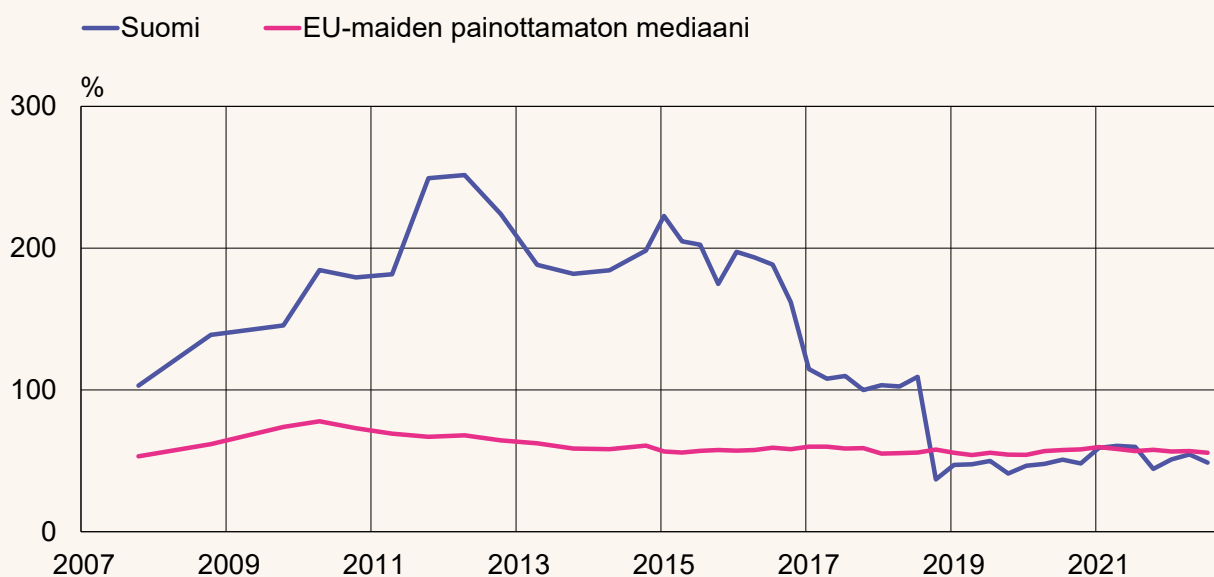
* Painottamaton mediaani.

** LU = 1 090,7 % BKT:stä.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

1.3.2023

Ulkomaisten pankkien tytäryhtiöiden ja sivuliikkeiden yhteenlaskettu tase suhteessa bruttokansantuotteeseen EU-maissa

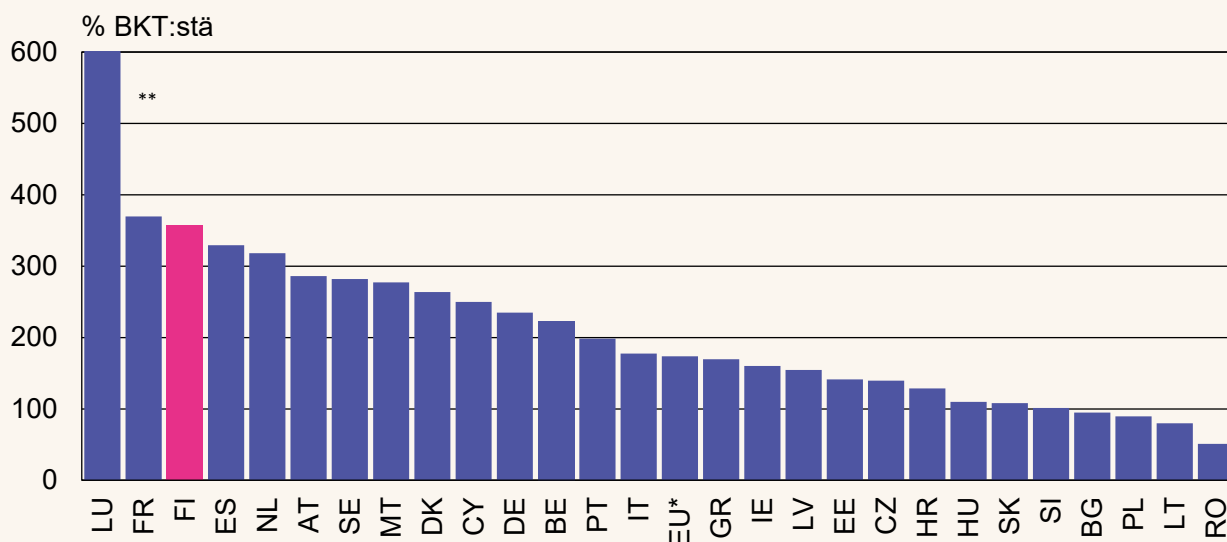
Mittarin Suomea koskevan arvon suurta muutosta vuoden 2018 viimeisellä neljänneksellä selittää Nordean kotipaikan siirtyminen Suomeen lokakuussa 2018

Lähde: Euroopan keskuspankki.

1.3.2023

29.3.2023
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

Luottolaitossektorin tase suhteessa nimelliseen bruttokansantuotteeseen EU-maissa

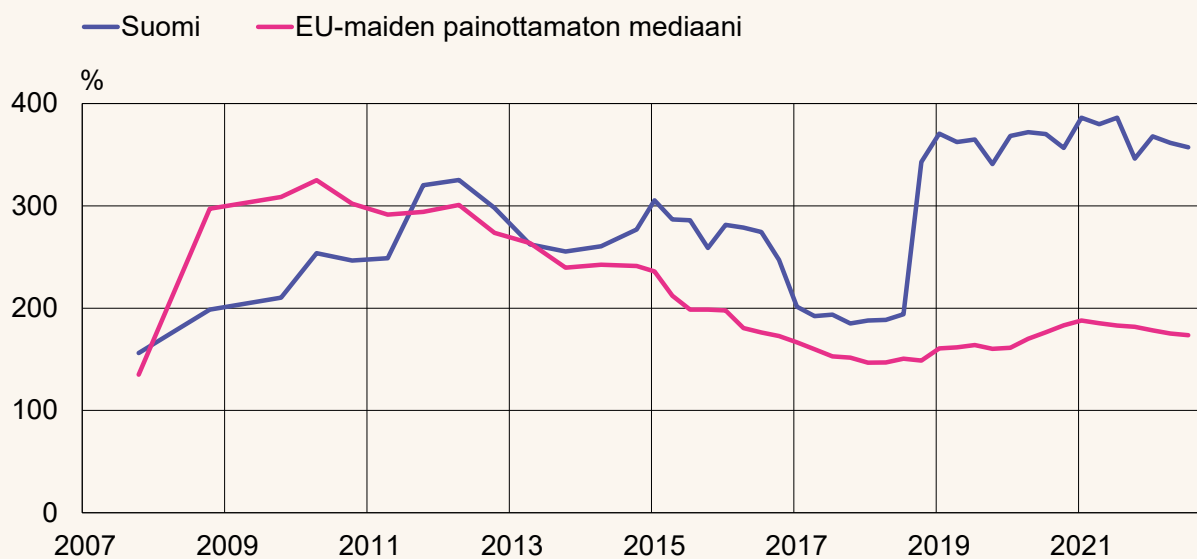
* Painottamaton mediaani.

** LU = 1 260,2 BKT:sta.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

1.3.2023

Luottolaitossektorin tase suhteessa nimelliseen bruttokansantuotteeseen

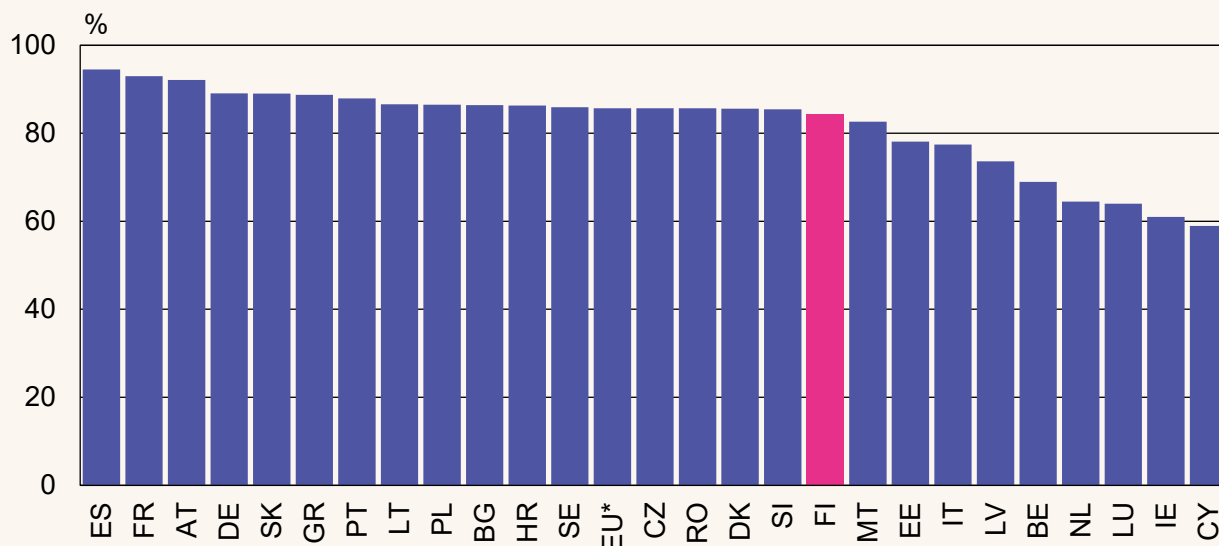
Mittarin Suomea koskevan arvon suurta muutosta vuoden 2018 viimeisellä neljänneksellä selittää Nordean kotipaikan siirtyminen Suomeen lokakuussa 2018.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

1.3.2023

29.3.2023
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

Kotimaisten luottolaitosten kotitalouksille ja yrityksille myöntämien lainojen suhde kotitalouksien ja yritysten kaikkiin velkoihin EU-maissa

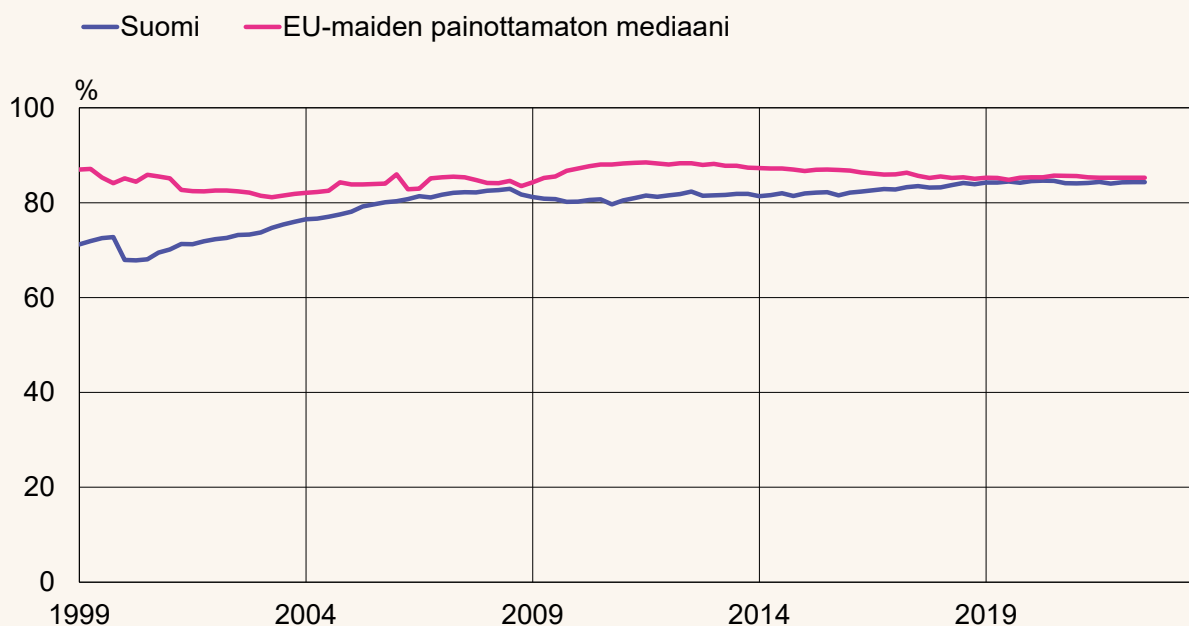

* Painottamaton mediaani.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

1.3.2023

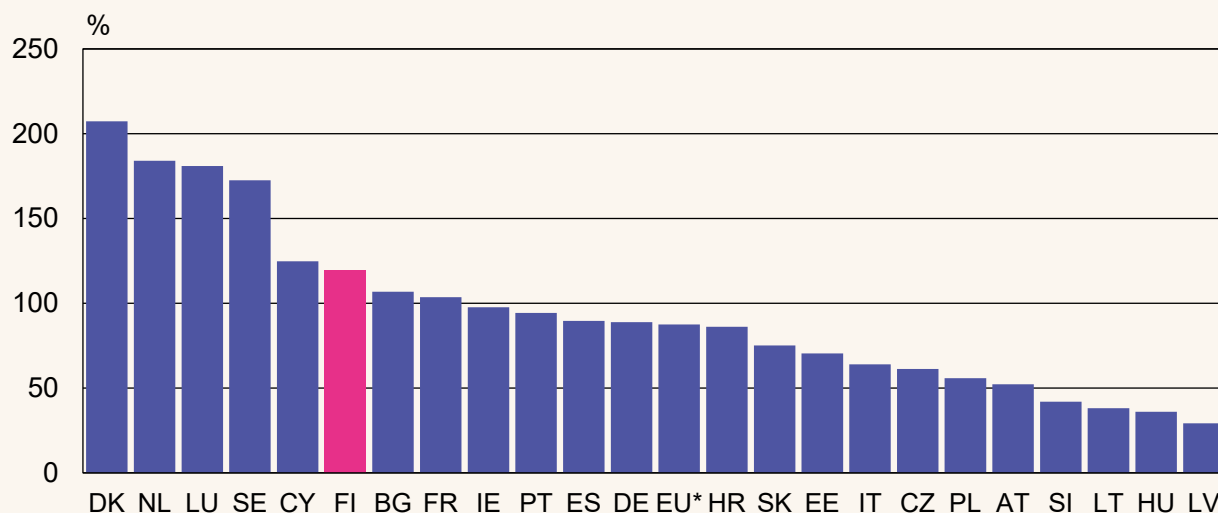
Kotimaisten luottolaitosten kotitalouksille ja yrityksille myöntämien lainojen suhde kotitalouksien ja yritysten kaikkiin velkoihin

Lähde: Euroopan keskuspankki.

29.3.2023
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

Kotitaloussektorin velkojen suhde kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin EU-maissa

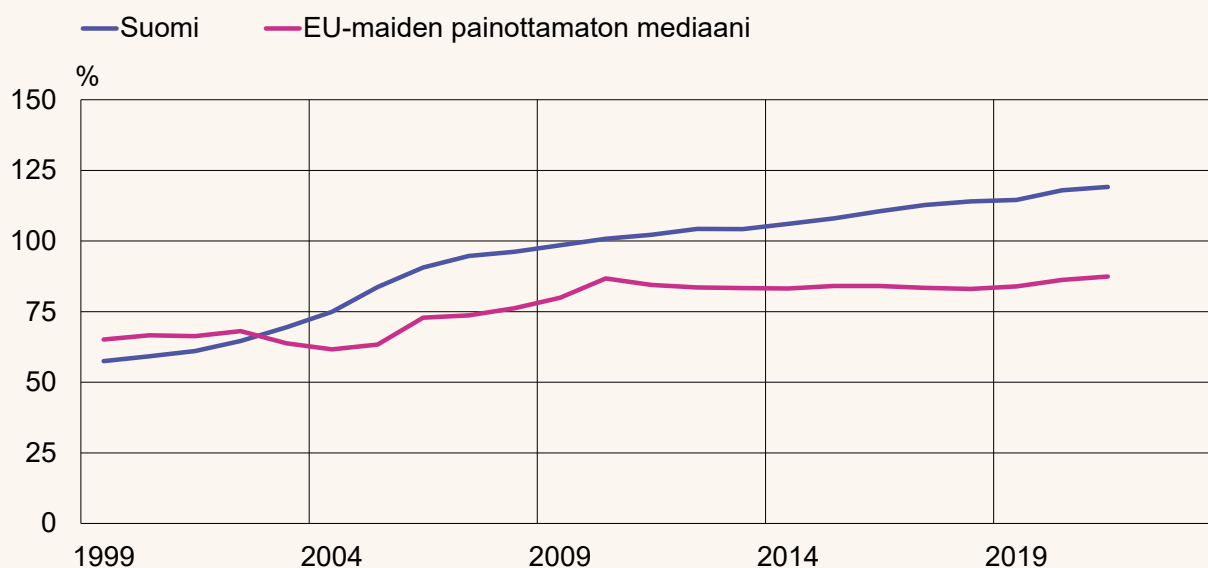

* Painottamaton mediaani.

Kotitalouksien ja kotitalouksia palvelevien voittoja tavoittelemattomien yhteisöjen lainat suhteessa näiden sektoreiden käytettävissä olevaan oikaistuun bruttotuloon.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Kotitaloussektorin velkojen suhde kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin

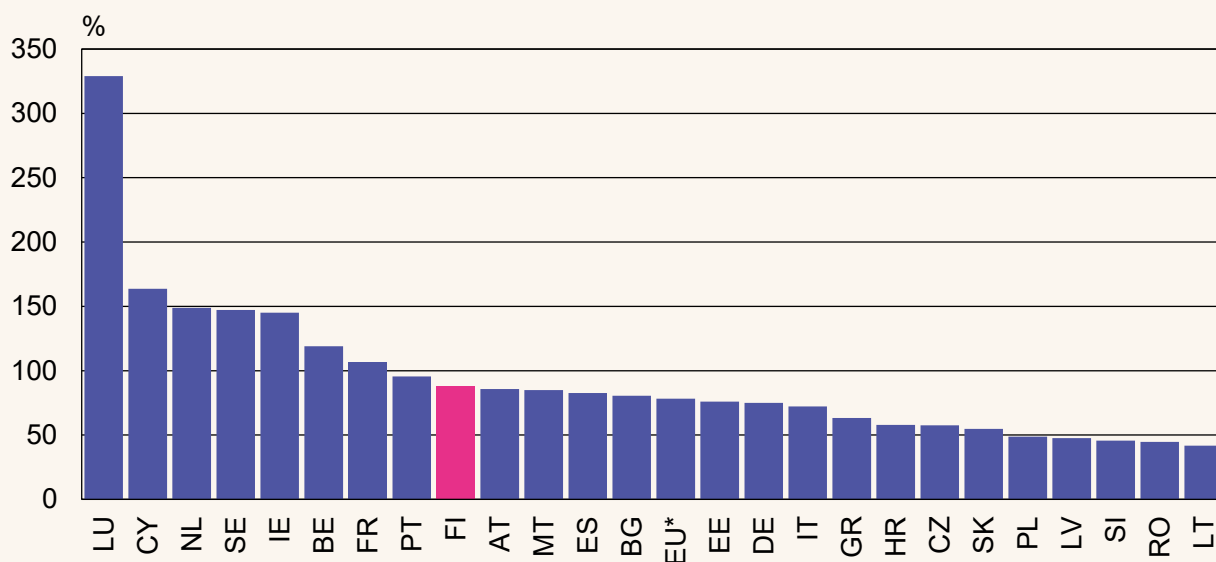

Kotitalouksien ja kotitalouksia palvelevien voittoja tavoittelemattomien yhteisöjen lainat suhteessa näiden sektoreiden käytettävissä olevaan oikaistuun bruttotuloon.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

29.3.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

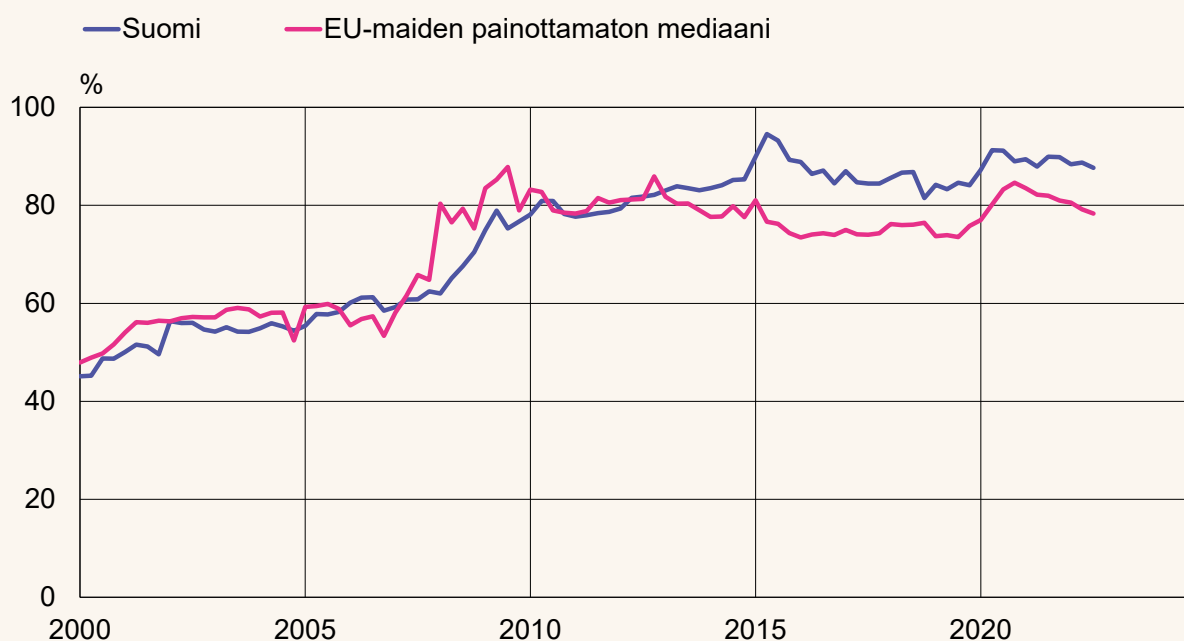
Yritysten velkaantuneisuus suhteessa bruttokansantuotteeseen EU-maissa

* Painottamaton mediaani.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Yritysten velkaantuneisuus suhteessa bruttokansantuotteeseen

Lähde: Euroopan keskuspankki.

29.3.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Lisäpääomavaatimuksen riskimittareista, niiden määritelmistä ja niiden laskennassa käytettävistä perusteista, tilastolähteistä ja tilastotietojen aikasarjatunnuksista on saatavilla lisätietoa Suomen Pankin internetsivustolla olevasta linkistä: [Microsoft Power BI](#)

3 Päätöksestä annettavat tiedot

Valtiovarainministeriön asetuksen luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen rahoitusjärjestelmän rakenteellisten ominaisuuksien perusteella määrättävästä lisäpääomavaatimuksesta 4 §:ssä on määritelty ne tiedot, jotka lisäpääomavaatimusta koskeva päätöksestä on annettava julkisuuteen.

Lisäpääomavaatimuksen suuruus, vaatimuksen muutos edellisestä päätöksestä sekä voimaantulo- ja voimassaoloaika (4 § 1 mom. kohdat 1 ja 6)

Määrättävän järjestelmäriskipuskurivaatimuksen suuruus (lisäpääomapuskurikanta) on 1,0 %, ts. vaatimus kasvaa nykyisestä 0,0 prosentista 1,0 prosenttiyksiköllä. Pandemian seurauksena järjestelmäriskipuskurivaatimus poistettiin kaikilta luottolaitoksilta 6.4.2020. Päätöksen tavoitteena oli lieventää pandemian kielteisiä vaikutuksia finanssimarkkinoiden vakauteen sekä luottolaitosten kykyyn rahoittaa taloutta. Finanssivalvonnan johtokunnan 29.3.2023 tekemä järjestelmäriskipuskurivaatimusta koskeva päätös tulee voimaan 1.4.2024 ja se on voimassa toistaiseksi.

Arvio järjestelmäriskipuskurivaatimuksen asettamista puoltavista riskitekijöistä sekä niiden merkittävyydestä ja muutoksista edellisen päätöksen jälkeen (4 § 1 mom. kohdat 2 ja 3)

Arvio järjestelmäriskipuskurivaatimuksen asettamista puoltavista riskitekijöistä, niiden merkittävyydestä ja muutoksista ilmenevät Finanssivalvonnan johtokunnan 29.3.2023 tekemästä päätöksestä. Riskitekijöitä kuvaavien mittareiden arvot suhteessa vertailumaihin ja arvojen aiempaan kehitykseen on esitetty tämän asiakirjan kohdassa 2.

Suomen luottolaitossektoriin liittyy useita merkittäviä rakenteellisia haavoittuvuuksia, joiden vuoksi sektorin ongelma- ja kriisitilanteet voivat muodostua tavanomaista vakavammiksi ja uhata siten koko rahoitusjärjestelmän vakautta. Näiden uhkien muodostamat riskit edellyttävät luottolaitossektorin riittävää pääomitusta, mikä muodostaa keskeisen perusteen järjestelmäriskipuskurivaatimuksen asettamiselle nollaa prosenttia suuremmaksi. Valtiovarainministeriön asetuksessa säädettyjen, luottolaitoslain mukaisten riskitekijöiden määrällisessä arvioinnissa käytettävien riskimittareiden päivitetty arvot osoittavat, että Suomen luottolaitossektori on edelleen rakenteellisesti haavoittuvampi kuin EU-maiden luottolaitossektorit keskimäärin. Luottolaitossektori on rakenteellisesti haavoittuva erityisesti

- suuren kokonsa,
- maiden rajat ylittävän kytkeytyneisyytensä,
- asunto- ja kiinteistöluotonantoon liittyvien suurten riskikeskittymiensä ja
- keskeisistä asiakasryhmistään erityisesti kotitalouksien runsaan velkaantumisen vuoksi.

Lisäksi luottolaitossektorin merkitys yksityiselle sektorille myönnettyssä luotonannossa on suuri niin Suomessa kuin vertailumaissakin. Kymmenestä riskimittarista kuuden mittarin arvo on Suomessa suurempi kuin EU-vertailumaajoukon mediaani.

29.3.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Rakenteellisen haavoittuvuuden kannalta erityisen merkittävistä riskitekijöistä kotitalouksien velkaantuneisuus on riskimittareiden mukaan kasvattanut merkitystään edellisen, vuonna 2020 tehdyn päätöksen jälkeen. Luottolaitossektorin kokoa, asunto- ja kiinteistöluotonantoon liittyviä riskikeskittyviä sekä merkitystä rahoituksen välityksessä yksityiselle sektorille koskevien riskitekijöiden merkitys on säilynyt suunnilleen ennallaan edellisen päätöksen jälkeen. Luottolaitossektorin kytkeytyneisyyttä ulkomaisiin pankki- ja rahoitusjärjestelmiin koskevan riskitekijän merkitys on hieman pienentynyt edellisen päätöksen jälkeen.

Kokonaisuudessaan riskitekijöiden ja niitä kuvaavien mittareiden muutokset osoittavat, että Suomen luottolaitossektorin rakenteelliseen haavoittuvuuteen liittyvät järjestelmäriskit ovat samansuuruiset kuin vuonna 2020 ennen pandemiaa. Keväällä 2020 pandemian seurauksena luovuttiin järjestelmäriskipuskurivaatimuksesta luottolaitosten luotonantokyvyn tukemiseksi.

Rakenteellista haavoittuvuutta erityisesti lisäävistä riskitekijöistä

- luottolaitossektorin suuri koko kasvattaa pankkikriisien tai muiden vakavien rahoitusjärjestelmän häiriöiden kustannuksia reaalityaloudelle ja julkiselle taloudelle ja lisää siten järjestelmäriskiä ja ongelmatilanteilta suojautumisen tarvetta pääomapuskureilla.
- luottolaitossektorin kytkeytyneisyys ulkomaisiin rahoitusjärjestelmiin liittyy osin siihen, että luottolaitokset kattavat suuret rahoitusvajeensa pääosin hankkimalla velkamuotoista rahoitusta kansainvälisiltä rahoitusmarkkinoilta. Kriisitilanteissa ja vakavissa ongelmatilanteissa markkinarahoitus tyypillisesti ehtyy nopeammin kuin talletukset, mikä lisää järjestelmäriskiä. Luottolaitossektorin vahva vakavaraisuus pienentää markkinavarainhankinnan ehtymisen riskiä.
- luottolaitossektorin asunto- ja kiinteistöluotonantoon liittyvät suuret riskikeskittymät altistavat luottolaitokset asuntoluotonantoon sekä rakennus- ja kiinteistöalan yrityksille myönnettyihin luottoihin liittyville luottotappioriskeille sekä kasvattavat siten järjestelmäriskiä. Asuntomarkkinoiden ja asuntoluotonannon voimakkaat vaihtelut ovat olleet useiden finanssikriisien taustalla. Asuntomarkkinoiden voimakkaat laskusuhdanteet ovat useissa kriisitilanteissa aiheuttaneet pankeille suuria luottotappioita rakennus- ja kiinteistöalan yrityksille myönnettyistä luottoista. Suuret altistumat näille yrityksille voivat siten vakavissa ongelmatilanteissa heikentää merkittävästi luottolaitosten vakavaraisuutta ja luotonantokkyä.
- Kotitalouksien runsas velkaantuneisuus altistaa luottolaitokset suurille suorille ja epäsuorille, muiden luotonottajasektorien kautta aiheutuville luottotappioriskeille kriisitilanteissa ja muissa vakavissa ongelmatilanteissa sekä kasvattaa siten järjestelmäriskiä pankkikriisien todennäköisyyden ja vaikutusten kasvun kautta.

Selvitys pääomavaatimuksen mitoituksesta sekä muista päätöksen laadullisista ja määrällisistä perusteista (4 § 1 mom. kohdat 4 ja 5)

Riskitekijöitä ja riskimittareita koskevan kokonaisarvion perusteella finanssikriisit voivat olla Suomessa muita maita vakavampia, mikä puoltaa järjestelmäriskipuskurin asettamista. Järjestelmäriskipuskurivaatimuksen mitoituksen lähtökohtana on arvio makrovakauspuskurivaatimusten riittävästä kokonaistasosta. Finanssivalvonnan analyysin mukaan luottolaitossektorin makrovakauserusteiden asetettujen lisäpääomavaatimusten riittävä kokonaistaso on keskimääräisessä suhdanneriskiympäristössä lähellä koronapandemiaa edeltänyttä tasoa tai hieman sen yläpuolella (6–7 % riskipainotetuista eristä). Arvio makrovakauspuskurivaatimusten riittävästä kokonaistasosta

29.3.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

perustuu Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan stressitestilaskelmiin sekä luottolaitosten pääomavaatimusten riittävää tasoa tarkastelemaan tutkimuskirjallisuuteen. Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) on tammikuussa 2023 julkaistussa, Suomen rahoitussektoria koskevassa arvioissaan (Financial Sector Assessment Program) päättänyt samansuuntaiseen arvioon.¹ Kokonaistaso kuvaa, kuinka paljon luottolaitos-sektorilla pitäisi olla pääomia, jotta se pystyisi kattamaan talouden tai rahoitusjärjestelmän vakavan häiriön aiheuttamat tappiot niin, että se säilyttäisi tappioiden kattamisen jälkeenkin toimintaedellytyksensä ja pystyisi jatkamaan reaali-talouden luotottamista.

Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan stressitestilaskelmien² stressiskenaariossa Suomen luottolaitossektoria koettelee laaja-alainen rahoitusmarkkinahäiriö ja globaali taantuma, joka aiheuttaa vakavan asuntomarkkinapainotteisen kriisin Pohjoismaissa. Stressiskenaario perustuu Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) stressitestien heikon kehityksen skenaarioon. Koska EBA:n alkuperäinen skenaario ei huomioi Pohjoismaiden välisiä rahoitusmarkkinoiden kytköksiä ja niiden luomia välittymiskanavia kriiseille, skenaariota on muokattu niin, että se huomioi paremmin Suomen ja muiden Pohjoismaiden talouksien ja rahoitusjärjestelmien voimakkaan kytkeytyneisyyden sekä muut rakenteelliset haavoittuvuudet (erityisesti kotitalouksien velkaantuneisuus). Käytännössä Suomen, Tanskan ja Norjan BKT:n alkuperäisen skenaarion mukaista kehityskulkua on heikennetty vastaamaan paremmin Ruotsin talouden kehitystä stressiskenaariossa. Pohjoismaisilla kotitalouksilla on keskimäärin paljon velkaa suhteessa tuloihin, minkä lisäksi velkaantuminen on kasvanut ripeästi. Kotitalouksien velkaantumisen nopean kasvun on havaittu ennakoivan talouskriisien syntymistä.³ Lisäksi kotitalouksien velkaantumisen ja muiden rahoitusvakaudellisten haavoittuvuuksien kasvu muissa Pohjoismaissa kasvattaa Suomen Pankin analyysin mukaan taanomaista syvempien taantumien riskiä myös Suomessa.⁴ Skenaariomuutoksilla on pyritty huomioimaan paremmin nämä shokkien vaikutuksia voimistavat ja välittävät haavoittuvuudet ja kanavat. Talousmuuttujien lisäksi pohjoismaisten valtionlainojen ja yritysten markkinavarainhankinnan riskilisiä on kasvatettu alkuperäiseen skenaarioon nähden. Näin on pyritty huomioimaan skenaarion mukainen oletus, että asuntomarkkinakriisi ja syvä talouden taantuma kaikissa Pohjoismaissa johtaa myös kansainvälisten sijoittajien luottamuksen heikentymiseen ja Pohjoismaiden turvasatamastatusten kyseenalaistamiseen.

Stressitestilaskelmien perusteella suomalaisten pankkien ydinvakavaraisuussuhteen arvioidaan heikkenevän enintään 4,7 prosenttiyksiköllä epäsuotuisan skenaarion aikana. Stressitestin tulokset riippuvat luottotappioiden mallinnuksessa tehdyistä oletuksista, jotka liittyvät käytettyyn aineistoon ja sen pituuteen sekä siihen, miten pankkien oletetaan kirjaavan luottotappioita järjestämättömistä saamisista. Kotitalouksien ja yritysten luottotappioiden huomattava kasvu sekä saamisten riskipainojen nousu selittävät suurimman osan vakavaraisuuden arvioidusta heikkenemisestä. Pankkien vakavaraisuutta supistavat myös markkinariskien realisoituminen (esim. osakekursien lasku ja joukkolainojen korkoerojen leveneminen), supistuvat tuotot sekä ennakoitu voitonjako.

¹ IMF (2023) [Finland: Financial Sector Assessment Program-Technical Note on Macroprudential Policy Framework and Tools](#)

² Euro ja talous 1/2022: [Suuret rakenteelliset riskit edellyttävät pankeilta puskureita pahan päivän varalle](#)

³ Ks. esim. Nyholm & Voutilainen (2021) [Quantiles of growth – household debt and growth vulnerabilities in Finland](#)

⁴ Euro ja talous 1/2022: [Pohjoismaiset asuntomarkkinariskit voivat heijastua Suomen talouteen](#)

29.3.2023
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

Stressiskenaarion aiheuttamat tappiot luottolaitoksille aiheutuvat Suomen luottolaitos-sektorin ulkopuolisista shokeista, joiden vaikutuksia Suomen luottolaitossektorin rakenteelliset haavoittuvuudet voimistavat. Stressitestissä ei arvioida, kuinka suuria tappioita yksittäisten suomalaisten luottolaitosten mahdolliset ongelmat tai häiriötilanteet voisivat aiheuttaa järjestelmälle. Vakavassa rahoitusmarkkinakriisissä nämä molemmat riskit voivat toteutua samanaikaisesti. Tämän vuoksi makrovakauspuskurivaatimusten kokonaistasoa arvioitaessa on huomioitava sekä stressitestien mukaiset tappiot että yksittäisten systeemisesti merkittävien luottoluottolaisten aiheuttamat riskit, joilta suojaudutaan muille rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävälle (O-SII) luottolaitoksille asetettavilla lisäpääomavaatimuksilla. O-SII-lisäpääomavaatimukset on mitoitettu Finanssivalvonnan julkaisemien periaatteiden mukaisesti.⁵ Nordean O-SII-lisäpääomavaatimus on vuoden 2023 alusta lähtien 2,5 %, OP Ryhmän 1,5 % ja Kuntarahoituksen 0,5 %. Käytännössä puskurivaatimuksen riittäväksi arvioitu kokonaistaso on saatu lisäämällä stressitestien mukaiseen vakavaraisuussuhteen arvioituun heikentymiseen (enintään 4,7 prosenttiyksikköä) pankkisektorin keskimääräinen O-SII-lisäpääomavaatimusten taso (noin 2,0 %).

Stressitestilaskelmien lisäksi makrovakauspuskurivaatimusten riittävää kokonaistasoa on arvioitu pääomavaatimusten riittävää tasoa tarkastelevan tutkimuskirjallisuuden pohjalta. Tutkimuspapereissa esitetyistä riittävästä kokonaispääomavaatimuksista on johdettu arvio makrovakauspuskurien tarpeesta vähentämällä arvioitujen pääomavaateiden määristä Pilari 1 -minimivaatimukset sekä suomalaispankkien Pilari 2 -vaatimusten keskimääräinen taso. Tutkimuspapereiden tuloksista johdetut arviot makrovakauspuskurien tarpeesta on esitetty seuraavassa taulukossa. Eri tutkimuspapereiden tuloksia vertailtaessa on huomioitava, että ne perustuvat osittain erilaisiin sääntelykehikoihin, menetelmiin ja oletuksiin, minkä vuoksi tulokset eivät välttämättä ole suoraan vertailukelpoisia keskenään.

Tutkimuspapere ⁶	Pääomatarve ⁷ (pääoman laatu)	Johdettu arvio puskurivaatimusten tarpeesta
Miles et. al. (2013)	18 % (ydinpääoma)	12,5 %
BoE (2015)	12 % (ensisijainen pääoma)	4,6 %
BIS (2016)	10,5 % (ydinpääoma)	5,0 %
IMF (2016)	19 % (omat varat yhteensä)	9,2 %
FED (2017)	19 % (ensisijainen pääoma)	11,6 %
EKP (2020)	15 % (omat varat yhteensä)	5,2 %
IMF (2023)	-	7,4 %

⁵ Finanssivalvonta (2022) [Periaatteet kansallisen rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävien luottolaitosten \(O-SII\) määrittämiseksi ja lisäpääomavaatimusten asettamiseksi](#)

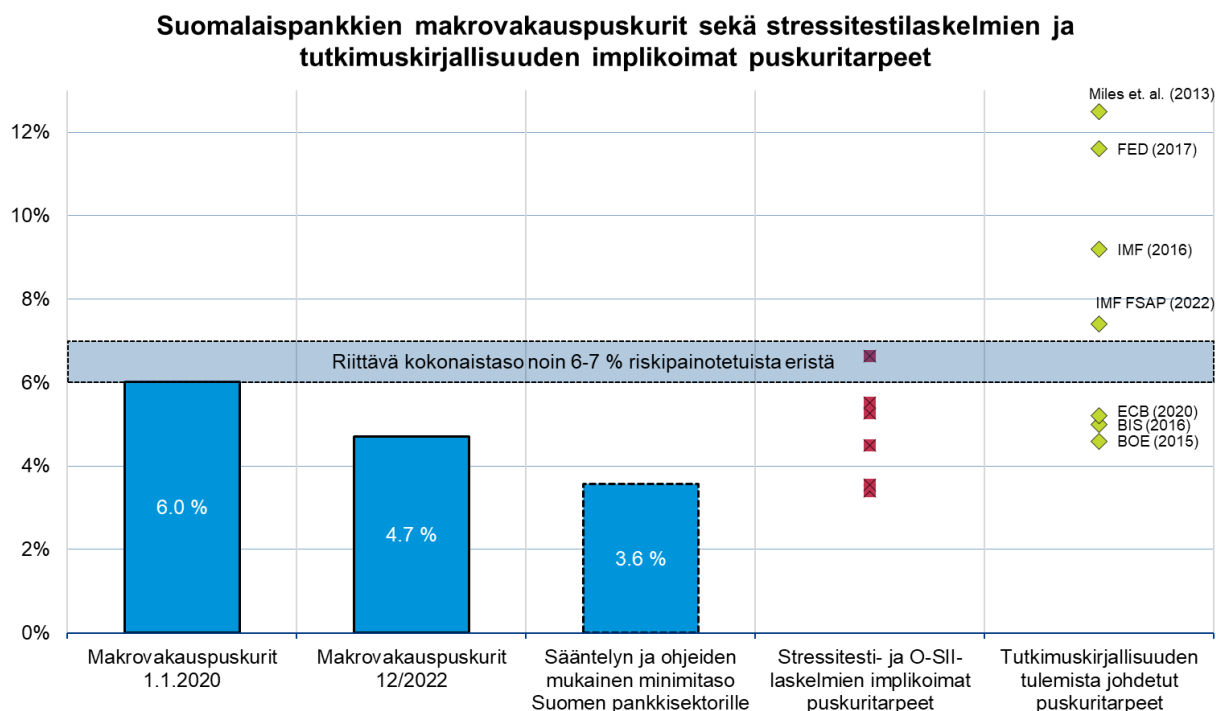
⁶ Miles, Yang & Marcheggiano (2013) [Optimal bank capital](#); Bank of England (2015) [Measuring the macroeconomic costs and benefits of higher UK bank capital requirements](#); BIS (2016) [Adding it all up: the macroeconomic impact of Basel III and outstanding reform issues](#); IMF (2016) [Benefits and costs of Bank Capital](#); FED (2017) [An Empirical Economic Assessment of the Costs and Benefits of Bank Capital in the US](#); ECB (2020) [Twin default crises](#); IMF (2023) [Finland: Financial Sector Assessment Program-Technical Note on Macroprudential Policy Framework and Tools](#)

⁷ Mikäli pääomatarve on esitetty tutkimuspapereissa vaihteluvälinä, taulukossa on esitetty vaihteluvälin keski-kohta.

29.3.2023
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

Stressitestilaskelmien ja tutkimuskirjallisuuden tuloksiin perustuvan kokonaisarvion valossa Suomen pankkisektorin makrovakauspuskurien riittävä kokonaismäärä on noin 6–7 % riskipainotetuista eristä keskimääräisessä suhdanneriski ympäristössä. Laskelmissa sovellettujen menetelmällisten erojen ja laskelmiin sisältyvän epävarmuuden vuoksi riittäväksi arvioitu kokonaistaso on tarkoituksenmukaisempaa määrittää vaihteluvälinä kuin yksittäisenä piste-estimaattina. Taso vastaa Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan stressitestilaskelmien ja O-SII-lisäpääomavaatimusten osoittamaa pääomatarvetta sekä suunnilleen tutkimuskirjallisuudesta johdettujen puskuritarpeiden keskimääräistä tasoa.⁸ Suhdanneluonteisten tai muiden vakausuhkien kasvaessa voisi olla perusteltua soveltaa korkeampia puskurivaatimuksia.

Yhteenveto puskurivaatimusten tasosta sekä stressitestilaskelmien ja tutkimuskirjallisuuden mukaisista puskuritarpeista on esitetty seuraavassa kuviossa. Kuviossa on esitetty myös sääntelyn ja EU-tason ohjeiden mukainen vähimmäistaso Suomen pankkisektorin keskimääräisille makrovakauspuskurivaatimuksille. Vähimmäistaso on laskettu kiinteän lisäpääomavaatimuksen (2,5 %) ja EKP:n O-SII-puskureita koskevan lattiametodologian mukaisten O-SII-lisäpääomavaatimusten keskimääräisen tason summana.⁹

⁸ Tutkimuskirjallisuuden mukaisten puskuritarpeiden mediaani on 7,4 % ja keskiarvo noin 7,7 %, jos jätetään arvioiden ääriarvot (suurin ja pienin) huomioimatta

⁹ EKP:n lattiametodologia antaa kullekin luottolaitokselle O-SII-pisteiden perusteella määräytyvän O-SII-lisäpääomavaatimuksen vähimmäistason, jota vasten kansallisen makrovakausräjäytymisen asettamia pääomavaatimuksia arvioidaan SSM-asetuksen artiklaa 5 sovellettaessa. Jos O-SII-lisäpääomavaatimus alittaa lattiametodologian mukaisen vähimmäistason, EKP voi korottaa kansallisen makrovakausräjäytymisen asettamaa vaatimusta. Suomalaisen O-SII-luottolaitosten lattiametodologian mukaiset vähimmäistason tasot ovat Nordealle 1,5 % sekä OP Ryhmälle ja Kuntarahoitukselle 0,5 %. Näistä minimivaatimuksista laskettu keskimääräinen taso Suomen pankkisektorille on noin 1,1 %.

29.3.2023
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

Finanssivalvonta on määrittänyt järjestelmäriskipuskurin ohjearvon vähentämällä makrovakauspuskurivaatimusten riittäväksi arvioidusta kokonaistasosta muut asetetut tai ennakoituvat makrovakauspuskurivaatimukset, sillä näillä puskurivaatimuksilla voidaan myös kattaa talouden tai rahoitusjärjestelmän vakavien häiriöiden aiheuttamia tappioita järjestelmäriskipuskurivaatimuksen lisäksi.¹⁰ Näin ollen järjestelmäriskipuskurilla katetaan vain se osa järjestelmäriskeistä, jota muut lisäpääomavaatimukset eivät kata. Alla olevassa taulukossa esitetyn laskelman perusteella järjestelmäriskipuskurivaatimus tulisi Suomen pankkisektorin riittävän häiriönsietokyvyn varmistamiseksi asettaa 0,2–1,2 prosenttiin riskipainotetuista eristä. Ottaen huomioon, että Suomen rahoitusjärjestelmän merkittävät rakenteelliset haavoittuvuudet perustelevat nollaa suuremman järjestelmäriskipuskurivaatimuksen asettamista ja järjestelmäriskipuskurivaatimus voidaan luottolaitoslain mukaan asettaa 0,5 prosenttiyksikön tarkkuudella, voidaan järjestelmäriskipuskurivaatimuksen ohje-arvona käytännössä pitää 0,5–1,5 % riskipainotetuista eristä. Järjestelmäriskipuskurin mitoitus 1,0 prosenttiin vastaa näin ollen järjestelmäriskipuskurin ohje-arvoja kuvaavan vaihteluvälin puoliväliä. Laskelmassa on otettu huomioon myös Norjan järjestelmäriskipuskurivaatimuksen hyväksymisen mahdollinen vaikutus suomalaispankkeihin keskimäärin, vaikka vaatimuksen hyväksymisestä tehdään päätös vasta myöhemmin.

Pääomavaatimus	Mitoitus (% riskipainotetuista eristä)
(1) Riittäväksi arvioitu kokonaistaso	6–7
(2) Kiinteä lisäpääomavaatimus	2,5
(3) O-SII-lisäpääomavaatimukset (keskimäärin)	2,0
(4) Laitoskohtaiset muuttuvat lisäpääomavaatimukset (keskimäärin)	0,9
(5) Norjan järjestelmäriskipuskurivaatimus (vaikutus suomalaispankkeihin keskimäärin) ¹¹	0,4
(6) Järjestelmäriskipuskurivaatimuksen ohjearvo ((6)=(1)-(2)-(3)-(4)-(5)))	0,2–1,2

Pitkäaikaiset, ei-sykliset järjestelmäriskit voivat vaikuttaa huomattavan kielteisesti Suomen rahoitusjärjestelmään ja reaalityönteeseen lähitulevaisuudessa. Rahoitusjärjestelmää tai kokonaistaloutta uhkaavien tekijöiden muodostama riski on stressitestitulosten ja valtiovarainministeriön asetuksessa mainittujen mittareiden arvojen perusteella niin suuri, että järjestelmäriskipuskurivaatimus on perusteltua asettaa Finanssivalvonnan johtajan esittämästä 0,5 prosentista poiketen 1,0 prosenttiin. Suomen luottolaitossektorin koko kansantalouteen nähden on yksi EU-maiden suurimmista. Yksittäisten suomalaisten kansainvälisten luottolaitosten rajat ylittävät kytkennät ovat merkittävät. Luottolaitosten riskikeskittymät kohdistuvat erityisesti asunto- ja

¹⁰ Kiinteä lisäpääomavaatimus, muissa Pohjoismaissa asetettujen muuttuvien lisäpääomavaatimusten vaikutus luottolaitoskohtaisiin muuttuviin lisäpääomavaatimuksiin, vuoden 2023 alussa voimaanastuneet O-SII-lisäpääomavaatimukset sekä suomalaispankkien norjalaisiin vastuisiin sovellettava järjestelmäriskipuskurivaatimus.

¹¹ Norjan järjestelmäriskipuskurivaatimuksen (4,5 % norjalaisista vastuista) ja Suomen kansallisen järjestelmäriskipuskurivaatimuksen (1,0 % kaikista vastuista) kattamien riskien päällekkäisyyden vuoksi järjestelmäriskipuskurivaatimusten soveltamisessa huomioidaan vaatimuksista vain korkeampi. Näin ollen Norjan järjestelmäriskipuskurivaatimus kasvattaa suomalaispankkien norjalaisten vastuiden pääomavaatimuksia 3,5 prosenttiyksiköllä 4,5 prosenttiyksikön sijaan. Tämä kasvu vastaa riskipainotettujen erien kokonaismäärään suhteutettuna noin 0,4 prosenttia.

29.3.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

kiinteistöluotonantoon tilanteessa, jossa kotitalouksien velkaantuminen on historiallisesti ennätyskorkealla. Luottolaitoksista annetun lain mukaisesti järjestelmäriskipuskurivaatimus saa olla enintään 5 prosenttia luottolaitoksen konsolidointiryhmän ylimmän suomalaisen emoyrityksen tai talletuspankkien yhteenliittymän konsolidoidusta kokonaisriskin määrästä.

Järjestelmäriskipuskurivaatimuksen mitoitus 1,0 prosentin tasolle 0,5 prosentin sijaan puoltaa myös se, että Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan stressitestilaskelmien mukainen konservatiivisin arvio pankkisektorin pääomatarpeesta sekä tutkimuskirjallisuudesta johdettu keskimääräinen arvio puskurivaatimusten riittävästä kokonaistasosta ovat lähempänä 7 prosenttia kuin 6 prosenttia. Yhden prosentin suuruisen järjestelmäriskipuskurivaatimuksen soveltamista perustelee toisaalta myös se, että Suomen luottolaitossektorin rakenteelliseen haavoittuvuuteen liittyvät järjestelmäriskit ovat vähintään samansuuruiset kuin vuonna 2020 ennen pandemiaa, jolloin muille kuin suurimmille luottolaitoksille sovellettiin 1,0 prosentin suuruisia järjestelmäriskipuskurivaatimusta. Yhden prosentin suuruisen järjestelmäriskipuskurivaatimuksen arvioidaan nostavan Suomen pankkisektorin makrovakauspuskurivaatimusten kokonaistason noin 6,8 prosenttiin.

Päätöksessä huomioidut Euroopan järjestelmäriskikomitean ja Euroopan pankkiviranomaiset julkiset suositukset, ohjeet ja varoitukset (4 § 1 mom. kohdat 7 ja 8)

Euroopan järjestelmäriskikomitea (ESRB) antoi syyskuussa 2022 yleisen varoituksen rahoitusjärjestelmän riskeistä EU:ssa ja korosti tarvetta pitää yllä ja vahvistaa EU-maiden rahoitusjärjestelmien riskinkantokykyä. EKP:n neuvosto antoi marraskuussa 2022 makrovakausriskipolitiikkaa koskevan lausunnon, jossa tuetaan ESRB:n varoituksen viestiä ja tähdennetään tarvetta pankkisektorin riskinkantokyvyn varmistamiseen makrovakausriskipolitiikan toimin. Lisäksi Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) antoi syysyllä 2022 Suomen rahoitusjärjestelmää ja sen riskejä arvioivan Financial Sector Assessment Program -ohjelmansa puitteissa suosituksen, jonka mukaan Suomen järjestelmäriskipuskurivaatimusta tulisi korottaa tilanteen salliessa.

Lisäpääomavaatimuksen suhde muihin makrovakausriskivälineisiin ja -toimenpiteisiin (4 § 1 mom. kohta 9)

Lainanottajiin sovellettavat makrovakauden valvontaan tarkoitetut välineet (enimmäisluototussuhde) vaikuttavat ensisijaisesti uusiin sopimuksiin (uuteen lainanantoon) eivätkä näin ollen ehkäise tai rajoita rakenteellista riskiä. Lisäpääomavaatimuksista muita rahoitusjärjestelmän kannalta merkittäviä luottolaitoksia (O-SII) koskevalla lisäpääomavaatimuksella katetaan ensisijaisesti riskejä, joita yksittäisen luottolaitoksen systeemisestä merkittävyydestä aiheutuu rahoitusjärjestelmälle. Järjestelmäriskipuskurivaatimuksella katetaan ensisijaisesti riskejä, joita rahoitusjärjestelmän haavoittuvuuksista aiheutuu yksittäisille luottolaitoksille.

Muuttuva lisäpääomavaatimus on tarkoitettu yksityiselle sektorille myönnetyn luotonannon voimakkaasta kasvusta ja sen seurausvaikutuksista aiheutuvien suhdannesidonnaisten järjestelmäriskien lievittämiseen, eikä se siten sovellu pankkijärjestelmän tyypillisesti pitkäaikaisista rakenteellisista haavoittuvuuksista aiheutuvien järjestelmäriskien vähentämiseen.

29.3.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Enimmäisluototussuhde, EU:n vakavaraisuusasetuksen artiklan 458 mukaiset asuntoluottojen riskipainolattiat sekä luottolaitosdirektiiviin sisältyvät toimenpiteet asuntoluottojen riskipainojen kasvattamiseksi kohdistuvat ainoastaan luottolaitosten asuntoluotonantoon eivätkä siten riittävästi kata Suomen luottolaitossektorin suuresta koosta, kansainvälisesti kytkeytyneisyydestä, keskeisten asiakasryhmien velkaantuneisuudesta ja luottolaitossektorin suuresta merkityksestä aiheutuvaa lisäpääomatarvetta.

Finanssivalvonnan ja EKP:n käytettävissä olevilla valvonnallisilla toimenpiteillä voidaan asettaa luottolaitoksille vaatimuksia muun muassa niiden laitoskohtaisten riskien kattamiseksi ja toimintaan liittyvien puutteiden korjaamiseksi (ns. Pilari 2 -vaatimus), mutta ne eivät ole ensisijaisesti tarkoitettuja rahoitusvakaudellisten järjestelmäriskien rajoittamiseen.

Varsinaisten pääomavaatimusten lisäksi luottolaitoksille voidaan asettaa Pilari 2 -pääomaohjeistus (Pillar 2 Guidance). Pääomaohjeistus on luottolaitoskohtainen suositus pääomavaatimukset ylittävien pääomien määrästä, jonka on tarkoitus suojata tappioilta häiriötilanteessa luottolaitoksen riskiprofiili huomioiden. Toisin kuin Pilari 2 -vaatimus ja makrovakauspuskurivaatimukset, Pilari 2 -ohjeistus ei ole suoraan luottolaitoksia velvoittava pääomavaatimus. Pilari 2 -ohjeistuksen mitoitus pohjautuu EU-laajuisten ja Finanssivalvonnan toteuttamien stressitestien luottolaitoskohtaisiin tuloksiin ja siinä huomioidaan näin ollen erityisesti luottolaitoskohtaiset riskitekijät ja -profiilit. Makrovakauspuskurien mitoituksessa sovellettavissa, Finanssivalvonnan ja Suomen Pankin stressitestilaskelmissa luottolaitosten tappionsietokykyä ja riittävien puskurien määrää arvioidaan koko järjestelmän tasolla. Stressitestikehikossa on huomioitu koko rahoitusjärjestelmää koskevat haavoittuvuudet (erityisesti kotitalouksien velkaantuneisuus ja rahoitussektorin kytkeytyneisyys muihin Pohjoismaihin), jotka voivat voimistaa talouden ja rahoitusjärjestelmän häiriöitä. Luottolaitoskohtaisiin riskeihin perustuva ja ei-sitova Pilari 2 -pääomaohjeistus ei suojaa tällaisilta rahoitusjärjestelmän vakautta uhkaavilta riskeiltä. Järjestelmäriskipuskurivaatimusta ja Pilari 2 -pääomaohjeistusta ei näin ollen voida pitää samoja riskejä kattavina, päällekkäisinä vaatimuksina.

Arvio päätöksen vaikutuksesta luottolaitosten luotonmyöntökykyyn (4 § 1 mom. kohta 11)

Finanssivalvonta on arvioinut yhden prosentin suuruisen järjestelmäriskipuskurivaatimuksen sekä muiden tiedossa olevien pääomavaatimusten muutosten¹² vaikutuksia suomalaisten luottolaitosten luotonantokykyyn vuosien 2023–2024 aikana analysoimalla, miten vaatimukset vaikuttavat luottolaitosten vakavaraisuusvaatimukset ylittävien omien varojen määrään. Tämä ylijäämä kuvaa, missä määrin luottolaitokset voivat kattaa tappioita, kasvattaa luotonantoaan ja riskinottoaan sekä jakaa voittoja ennen makrovakauspuskurivaatimusten alittamista. Vaatimusmuutosten lisäksi Finanssivalvonta on arvioinut luottolaitossektorin ennakoidun tulos- ja vakavaraisuuskehityksen vaikutuksia omien varojen ylijäämään talouden ja finanssimarkkinoiden pe-russkenaariossa. Arvio luottolaitosten tulos- ja vakavaraisuuskehityksestä on laadittu

¹² Muiden Pohjoismaiden muuttuvien lisäpääomavaatimusten kasvu jo tehtyjen makrovakauspäätösten mukaisesti (Ruotsi 2,0 %; Tanska 2,5 %; Norja 2,5 %), Nordean ja OP Ryhmän O-SII-puskurien 0,5 prosenttiyksikön kasvu vuoden 2023 alussa, norjalaisiin vastuisiin kohdistuvan järjestelmäriskipuskurivaatimuksen soveltaminen suomalaisiin luottolaitoksiin.

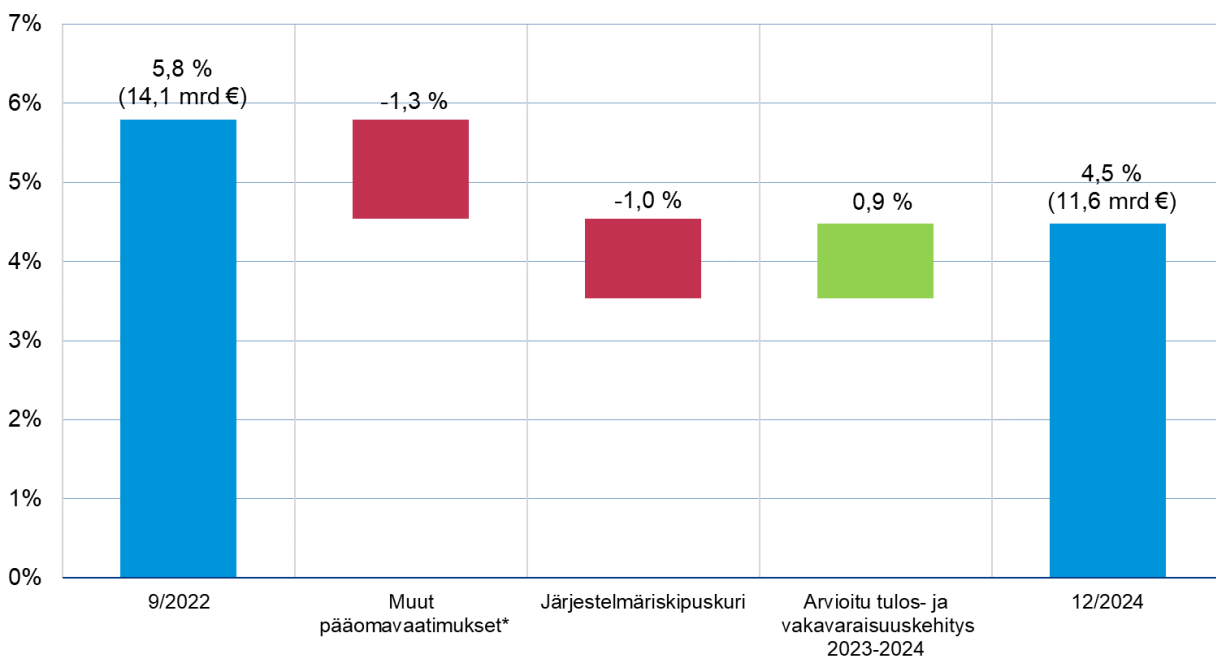
29.3.2023
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan stressitestikehikon avulla ja se perustuu Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) vuoden 2023 stressitestien perusskenaarioon.

Suomen pankkisektorin keskimääräisen, riskipainotettuihin eriin suhteutetun omien varojen ylijäämän arvioidaan supistuvan noin 1,3 prosenttiyksiköllä 4,5 prosenttiin ennakoitujen ja tiedossa olevien vaatimusmuutosten sekä arvioidun tulos- ja vakavaraisuuskehityksen seurauksena vuoden 2024 loppuun mennessä. Vuoden 2023 alussa voimaan astuneet O-SII-lisäpääomavaatimuksen kiristykset, vuoden 2023 aikana nousevat, muiden Pohjoismaiden asettamat muuttuvat lisäpääomavaatimukset sekä Norjan järjestelmäriskipuskurivaatimuksen täysimääräinen soveltaminen suomalaispankkeihin laskevat pankkisektorin omien varojen ylijäämää yhteensä noin 1,3 prosenttiyksiköllä. Laskelmassa on otettu huomioon myös Norjan järjestelmäriskipuskurivaatimuksen hyväksymisen mahdollinen vaikutus suomalaispankkeihin, vaikka vaatimuksen hyväksymisestä tehdään päätös vasta myöhemmin. Ilman Norjan järjestelmäriskipuskurivaatimuksen hyväksymisen vaikutusta edellä mainittujen vaatimusmuutosten yhteisvaikutus on laskelmassa arvioitua pienempi. Suomalaispankkien tulos- ja vakavaraisuuskehityksen arvioidaan vahvistavan omien varojen ylijäämää vajaalla prosenttiyksiköllä tarkastelujakson aikana. Arvio pankkisektorin omien varojen ylijäämän kehityksestä on esitetty alla olevassa kuviossa.

Kaikkien suomalaispankkien tämänhetkiset omat varat (9/2022) riittäisivät kattamaan arvioidut korkeammat pääomavaatimukset. Nousevan ja aiempia vuosia korkeamman korkotason arvioidaan kasvattavan suomalaispankkien korkokatetta selvästi vuosina 2023–2024, minkä lisäksi Suomeen myönnettyjen luottojen luottotappioiden arvioidaan jäävän maltillisiksi. Tästä syystä suomalaispankkien vakavaraisuuden arvioidaan pääsääntöisesti vahvistuvan vuosina 2023–2024, mikä kompensoi pääomavaatimusten kasvun vaikutusta ja suurella osalla pankeista vahvistaa omien varojen ylijäämää myös nykytilanteeseen verrattuna.

Suomen pankkisektorin omien varojen ylijäämä suhteessa rajoittavimpaan riskiperusteiseen pääomavaatimukseen

Lähde: Finanssivalvonta, Suomen Pankki

* O-SII-lisäpääomavaatimukset, muiden Pohjoismaiden muuttuvat lisäpääomavaatimukset, Norjan järjestelmäriskipuskurivaatimus

29.3.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Joillekin suomalaispankeille vähimmäisomavaraisuusaste- tai MREL-vaatimukset ovat riskiperusteisia pääomavaatimuksia sitovampia. Näin ollen pankkien liikkumavara suhteessa valvonnallisia toimenpiteitä aiheuttaviin viranomaisrajojen alituksiin voi olla pienempi kuin mitä riskiperusteisiin pääomavaatimuksiin suhteutettujen ylimääräisten pääomapuskurien perusteella voisi päätellä. Tämän vuoksi vaikutusarviolaskelmissa on huomioitu puskurivaatimusten ja arvioidun vakavaraisuuskehityksen vaikutus myös vähimmäisomavaraisuusasteeseen sekä MREL- ja subordinaatiovaatimuksiin suhteutettuun ylijäämään.

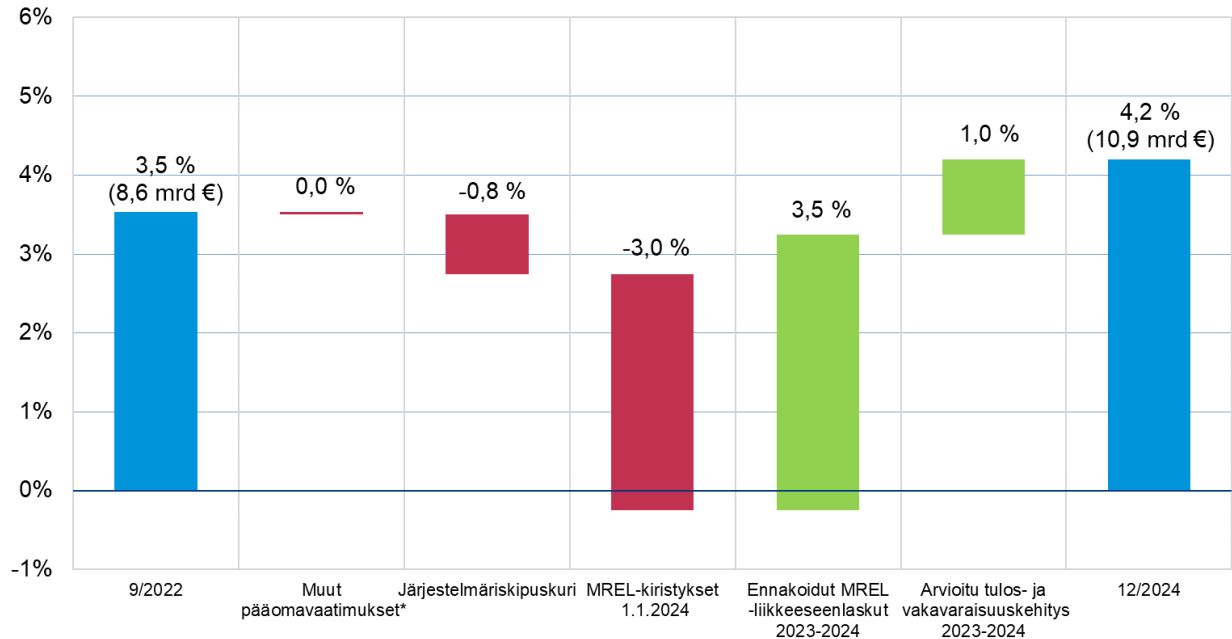
Mikäli riskiperusteisten pääomavaatimusten lisäksi huomioidaan myös suomalaispankkien liikkumavara vähimmäisomavaraisuusasteeseen sekä MREL- ja subordinaatiovaatimuksiin, pankkisektorin keskimääräinen ylijäämä sitovimpaan pääoma- tai MREL-vaatimukseen nähden kasvaisi 3,5 prosentista noin 4,2 prosenttiin riskipainotetuista eristä vuoden 2024 loppuun mennessä. Arvio pankkisektorin rajoittavimpaan pääoma- tai MREL-vaatimukseen suhteutetun ylijäämän kehityksestä on esitetty alla olevassa kuviossa.

Muiden jo tiedossa olevien tai ennakoitujen puskurivaatimusten kuin järjestelmäriskipuskurin kiristykset eivät juurikaan vaikuta pankkisektorin sitovimpaan pääoma- tai MREL-vaatimukseen suhteutettuun liikkumavaraan. Myös tässä laskelmassa on otettu huomioon myös Norjan järjestelmäriskipuskurivaatimuksen hyväksymisen mahdollinen vaikutus suomalaispankeihin, vaikka vaatimuksen hyväksymisestä tehdään päätös vasta myöhemmin. Tämä perustuu siihen, että lähtötilanteessa joillekin pankeille riskipainottamattomiin vastuisiin perustuva vähimmäisomavaraisuusastevaatimus tai riskipainottamattomien vastuiden perusteella mitoitettu MREL- tai subordinaatiovaatimus on riskiperusteisia vaatimuksia sitovampi. Puskurivaatimusten muutokset eivät vaikuta näihin ei-riskiperusteisiin vaatimuksiin. Kun puskurivaatimukset kasvavat riittävän paljon, riskiperusteisista vaatimuksista tulee ei-riskiperusteisia vaatimuksia sitovampia. Tästä syystä suomalaispankkien keskimääräinen ylijäämä suhteessa pääoma- tai MREL-vaatimuksiin supistuu vasta järjestelmäriskipuskurivaatimuksen seurauksena.

Järjestelmäriskipuskurivaatimuksen lisäksi jo tiedossa olevat, vuoden 2024 alussa voimaan astuvat MREL-vaatimusten kiristykset supistavat suomalaispankkien keskimääräistä ylijäämää sitovimpaan vaatimukseen nähden. Kiristyvien vaatimusten vaikutusta kompensoivat pankkien MREL- ja subordinaatiokelpoisten velkapaperien arvioidut liikkeeseenlaskut vuosina 2023–2024. Pääomia kerryttävät voittovaravahvistavat myös pankkien ylijäämää vaatimuksiin nähden.

Kaikkien pankkiryhmien tämänhetkiset omat varat ja MREL-kelpoiset velkapaperit sekä vuosien 2023–2024 arvioidut liikkeeseenlaskut ja kertyvät voittovaravahvistavat kattamaan arvioidut korkeammat vaatimukset.

29.3.2023
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

Suomen pankkisektorin ylijäämä rajoittavimpaan pääoma- tai MREL-vaatimukseen nähden

Lähde: Finanssivalvonta, Suomen Pankki, RVV, pankkien julkaisut

* O-SII-lisäpääomavaatimukset, muiden Pohjoismaiden muuttuvat lisäpääomavaatimukset, Norjan järjestelmäriskipuskurivaatimus

Vaikutusarviolaskelmien perusteella yhden prosentin suuruisen järjestelmäriskipuskurivaatimuksen ei arvioida merkittävästi heikentävän suomalaisten luottolaitosten luotonmyöntökykyä ennustetussa talouskehityksessä. Tehtyjen laskelmien mukaan suomalaiset luottolaitokset pystyvät kattamaan järjestelmäriskipuskurivaatimuksesta ja muista ennakoiduista vaatimusmuutoksista aiheutuvat pääoma- ja MREL-velkapaperien tarpeet nykyisten omien varojen ja MREL-velkapaperien sekä tulevana vuosina kertyvien arvioitujen voittovarojen ja jo suunniteltujen MREL-velkapaperien liikkeeseenlaskujen turvin. Aiempia vuosia selvästi korkeampien ja nousevien korkojen arvioidaan kasvattavan suomalaisten luottolaitosten korkokatteita tuntuvasti lähivuosina, mikä tukee luottolaitosten kannattavuutta ja pääomien kerryttämiskykyä.

Finanssivalvonta kuitenkin huomioi, että talouden ja toimintaympäristön kehitykseen liittyy edelleen merkittäviä alasuuntaisia riskejä, joiden realisoituminen voisi kasvattaa suomalaispankkien luottotappioita merkittävästi arvioitua enemmän. Tällaisessa tilanteessa järjestelmäriskipuskurin asettamisella voisi olla kielteisiä vaikutuksia luottolaitosten luotonmyöntökykyyn ja rahoituksen välittymiseen lyhyellä aikavälillä. Finanssivalvonta seuraa pankkien tilaa ja luotonantokykyä ja päivittää vaikutusarvioitaan, jos talous- tai luottosuhdanne kehittyvät odotuksista poiketen. Arvioinneissa huomioidaan Euroopan pankkiviranomaisen (EBA) ja Finanssivalvonnan tulevien stressitestien tulokset. Järjestelmäriskipuskuripäätöstä voidaan muuttaa, jos saadun tiedon valossa vaatimus lisäisi luotonannon supistumisen riskiä merkittävästi.

Arvio luottolaitoksen vakavaraisuuslaskennassa käyttämän menetelmän vaikutuksista pääomavaateeseen (4 § 1 mom. kohta 12)

Luottolaitoksen vakavaraisuuslaskennassa käyttämä menetelmä määrittää luottolaitosten omaisuuserien riskipainot. Vakavaraisuuslaskennan sisäisiä malleja

29.3.2023
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

käyttävien suomalaisten luottolaitosten keskimääräiset riskipainot ovat tyypillisesti standardimenetelmää soveltavia luottolaitoksia matalampia. Sovellettavien riskipainojen taso määrittää puolestaan järjestelmäriskipuskurivaatimuksen luottolaitoskohtaisen euromääräisen vaikutuksen. Näin ollen yhtä suuren prosentuaalisen puskurivaatimuksen euromääräinen vaikutus on suurempi niille luottolaitoksille, joilla on korkeammat riskipainot. Toisaalta riskipainot vaikuttavat yleisemmin kaikkien muidenkin riskipainotettuihin eriin suhteutettujen makrovakaudellisten lisäpääomavaatimusten euromääräiseen tasoon.

Yhden prosentin suuruisen järjestelmäriskipuskurivaatimuksen arvioidaan kasvattavan sisäisiä malleja soveltavien luottolaitosten pääomavaatimuksia noin 1,5 mrd. eurolla ja standardimenetelmää soveltavien luottolaitosten noin 0,9 mrd. eurolla. Jos huomioidaan näiden luottolaitostyyppien keskimääräisten riskipainojen erot, järjestelmäriskipuskurivaatimus kasvattaa suhteellisesti hieman enemmän standardimenetelmää soveltavien luottolaitosten euromääräisiä pääomavaatimuksia (ks. taulukko).

Jos huomioidaan myös muut asetetut tai ennakoidut makrovakauspuskurivaatimukset, sisäisiä malleja soveltavien luottolaitosten on varattava pääomaa makrovakauspuskurivaatimusten täyttämiseksi suhteellisesti enemmän kuin standardimenetelmää soveltavien luottolaitosten. Tämä johtuu siitä, että sisäisiä malleja soveltaville luottolaitoksille asetetut makrovakauspuskurivaatimukset ovat keskimäärin korkeampia. Käytännössä sisäisiä malleja soveltavien luottolaitosten on varattava pääomia makrovakauspuskurivaatimusten täyttämiseksi keskimäärin noin 2,2 euroa 100 euron suurista saamista kohden, kun vastaava luku standardimenetelmää soveltavilla luottolaitoksilla on 1,8 euroa.

Luottolaitostyyppi	1 % järjestelmäriskipuskuri		Makrovakauspuskurivaatimukset yhteensä	
	MEUR	% riskipainottamattomista saamista	MEUR	% riskipainottamattomista saamista
Sisäisiä malleja soveltavat	1 509	0,3 %	11 982	2,2 %
Standardimenetelmää soveltavat	896	0,4 %	4 269	1,8 %
YHTEENSÄ	2 405	0,4 %	16 251	2,1 %